

N
R

1
/
2
0
1
9

ASTRA

SAMHÄLLE — KULTUR — FEMINISM

ASTRA

SAMHÄLLE

—
KULTUR—
FEMINISM

Tallbergsgatan 1/175
00180 Helsingfors

E-post: astra@astra.fi

Webbsida: astra.fi

FB: facebook.com/tidskriftenastra

IG: instagram.com/tidskriftenastra

Chefredaktör:

Vilhelmina Öhman
astra@astra.fi

AD:

Sten Snickars
astra.artdirector@gmail.com

Administration & prenumeration:

Sofia Wredlund
pren@astra.fi

Prenumerera: ASTRA utkommer
fyra gånger om året. En helårspre-
numeration i Finland kostar 45 euro.
Mera information får du på astra.fi
eller genom att mejla pren@astra.fi.

Lösnummer: 12 euro

Tryckeri: Grano

Medlem i Tidskriftscentralen

ISSN-L 2323-3966

Bild på omslaget:

Sonya Mantere

Utgivareföreningen för

tidskriften Astra rf:

ASTRA ges ut av Utgivareföreningen
för tidskriften Astra rf.

Styrelsen 2019:

Ylva Perera (ordförande), Anna
Buss, Annica Sandell, Emma Hovi,
Hanna Arhippainen, Ida Enegren,
Ina Biström, Jenna Emtö, Jessica
Finnilä, Julia Wickholm, Kajsa
Quinterno, Madeleine Forsén,
Mirjam Yeboah och Vanessa Forstén

Du får kontakt med styrelsen
genom att mejla dem på
astra.styrelse@gmail.com

Medverkande i ASTRA 1/2019:

Saga Mårtensson
Cassandra Hedberg
Marianne Robertsson
Christin Sandberg
Johanna Dikert
Linnea Fehrm
Jenna Emtö
Anna Lillkung
Vanessa Forstén
Tove Lillsund
Anna Remmets
Kerstin Sättil
Ann-Sofi Carlsson
Adrian Perera
Martina Moliis-Mellberg
Eleonora Hagström
Marie Peltomäki
Adele Hyry
Sonya Mantere
Arwen Meereboer
Sara Östman

4
Vilhelmina Öhman
VÄLKOMMEN TILL
"THE VA-JAY-JAY"

7
Saga Mårtensson
FITTAN 2.0

8
Cassandra Hedberg
SEKKÖP I EN
ÖVERGREPPSKULTUR

10
Marianne Robertsson
VAR FINNS BERÄTTELSENA OM
CYKELSADLAR OCH UNDERLIV?

12
Christin Sandberg
ABORTRÄTTEN I ITALIEN
HOTAS AV SAMVETSVÄGRARE

18
Johanna Dikert
VÅGA VÄGRA FRAMSTJÄRT
FÖR ALL FRAMTID

22
Linnea Fehrm
HUMANITÄRA KRISER DRABBAR
KVINNOR I DET TYSTA

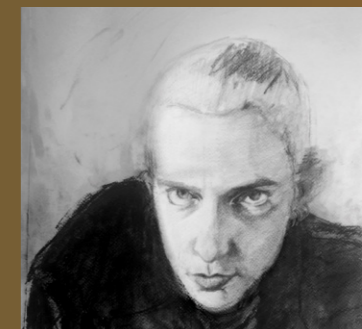
24
Jenna Emtö och Anna Lillkung
DRÖMMEN OM BIOLOGISKA BARN

29
Sonya Mantere
I AM STILL HERE

36
Vanessa Forstén
KLÅDAN

40
Tove Lillsund
POETEN SOM VILL PÅVERKA

44
Anna Remmets
DEN PROVOKATIVA
KULTFÖRFATTAREN
KATHY ACKER

48
Kerstin Sättil
EN FLYTNING OM DAN
HÅLLER DOKTORN
FRÅN STAN

52
Ann-Sofi Carlsson
INGENTING

56
Adrian Perera
HUR SKYDDAR MAN EN
VÄRNLÖS VARELSE I ETT
SAMHÄLLE DÄR MAN INTE KAN
SKYDDA SIG SJÄLV?

62
Martina Moliis-Mellberg
ÄLSKADE, HATADE
THE L WORD

65
ORDLISTA

Text Vilhelmina Öhman

VÄLKOMMEN TILL "THE VA-JAY-JAY"

– DEN SOM KRAMPAR,
KLIAR, BLÖDER OCH
NJUTER

Det här är mitt första nummer som chefredaktör för Astra. Jag ser fram emot att tillsammans mer er skribenter, illustratörer och läsare ta Astra in i sitt andra århundrade!

Jag ville göra mitt första nummer av Astra om temat *underliv* eftersom det fortfarande finns mycket okunskap och skam knutet till underlivet. Medicinsk forskning om sjukdomar som drabbar

personer som bär vaginor underprioriteras, kvinnor opererar underlivet för att de upplever att deras blygdläppar är för stora och människor känner skam över att tala om bristningar och flytningar.

Alla har kanske någon gång i livet känt att ens kropp arbetar mot en. Att den krampar, kliar, blöder. **Ann-Sofi Carlsson** har till det här numret skrivit novellen *Ingenting* och **Vanessa Forstén** har skrivit den personliga essän *Klådan* om förhållandet till en kropp som är olydig och smärtar.

Fitta, fiffi, snippa, pimppi, pimpsa, kusimurra, vagina, va-jay-jay ... Kärt barn har många namn. **Johanna Dikert** har skrivit om hur vi både som barn och vuxna behöver ord, bra ord för våra kön – allt börjar med orden. **Marianne Robertsson** har skrivit om skavande cykelsaddlar och **Kerstin Sæthil** en lärorik text om flytningar.

Jenna Emtö och **Anna Lillkung** har åkt till Georgien och skrivit ett reportage om den transnationella och kontroversiella surrogatindustrin. **Christin Sandberg** rapporterar från Italien där aborträtten hotas av samvetsvägrare och **Linnea Fehrm** rapporterar från Venezuela där tillgången av preventivmedel har sjunkit kritiskt efter den ekonomiska krisen, vilket har lett till att säkert sex har blivit för dyrt, antalet illegala aborter har skjutit i höjden och mödradödligheten likaså.

Det här numret av Astra avslutas med en fenomenal kulturdel. **Adrian Perera** har samtalat med **Athena Farrokhzad** och **Tove Lillsund** har träffat den sydafrikanska poeten **Koleka Putuma** och vi får ta del av deras samtal om skrivande, arvet efter apartheid och poesins politiska kraft.

Välkommen till underlivet och till den 101:a årgången av Astra! A

Skribenten är Astras chefredaktör

UNDERLIV

CITAT FRÅN SIDA:

8

KÖPT SAMTYCKE ÄR INGET SAMTYCKE. DET KAN DET ALDRIG VARA. DET ÄR ALLTID TORSKEN SOM PROFITERAR PÅ PROSTITUTIONEN, INTE HORAN. OCH DET FINNS INGENTING FRIGÖRANDE ELLER STÄRKANDE MED ATT BLI KÖPT. DET ÄR PATRIARKAL MAKTUTÖVNING OCH DET ÄR ÖVERGREPP – ALLA GÅNGER.

14

DET ÄR INTE ENS SÅ ATT ALLA SOM VÄGRAR ÄR ÖVERTYGDADE, VARKEN PÅ ETT PERSONLIGT PLAN ELLER PÅ GRUND AV NÅGOT SÄRSKILT SKÅL, UTAN DET HANDLAR OM ETT BEKVÄMT VAL EFTERSOM DET GER DIG SOM LÄKARE STÖRRE KARRIÄRMÖJLIGHETER.

21

MEN RÄDSLAN FÖR ATT VARA ONORMAL ÄR VANLIG OCH FÖREKOMMER I ALLA ÅLDRAR. HOS DE ÄLDRE HANDLAR DET OM EN KULTUR DÄR MAN PRATAR VÄLDIGT LITE OM KÖN. HOS DE YNGRE TROR HON ATT ORSAKEN I ALLA FALL DELVIS GÅR ATT HITTA HOS PORREN.

23

PRESIDENT TRUMP ÅTERINFÖRDE DEN SÅ KALLADE GLOBAL GAG-POLICYN SOM STOPPAR ALL AMERIKANSK FINANSIERING TILL ORGANISATIONER SOM

TILL EXEMPEL

INFORMERAR OM ABORT. I ETT LAND SOM VENEZUELA, DÄR IDEELLA KRAFTER ÄR NÄSTAN HELT BEROENDE AV INTERNATIONELLA DONATIONER, SLÅR EN SÅDAN POLITIK EXTRA HÅRT.

28

VI KOMMER OCKSÅ TILL DEN SÅ OFTA STÄLLDA FRÅGAN OM BARN ÄR EN RÄTTIGHET, OCH UNDER VILKA FORMER SURROGATMÖDRASKAP SKULLE KUNNA VARA FRITT OCH FRIVILLIGT.

41

SEXUELLT VÅLD ÄR ETT PROBLEM ÖVERALLT, MANSROLLEN ÄR PROBLEMATISK ÖVERALLT OCH BRISTEN PÅ JÄMSTÄLLDHET ÄR NÅGOT VI MÅSTE JOBBA MED ÖVERALLT.

46

KVINNOR SOM LEVER ICKENORMATIVT DÖMS HÅRDARE, OCH AUTOFIKTIVA ELEMENT TENDERAR ATT TOLKAS SOM BOKSTAVLIGA, SKVALLRIGA OCH PRIVATA OM FÖRFATTAREN ÄR EN KVINNA.

62

FÖR OSS QUEERPERSONER SOM VAR SVÄLTFÖDDA PÅ LESBISKA KARAKTÄRER I POPULÄRKULTUREN VAR THE L WORD EN DRÖM.

Text Saga Mårtensson

FITTAN 2.0

FYRA MÅNADER HAR sedan jag födde mitt barn. Fyra månader av evighet och ingenting. Av de fyra månaderna: många veckor av smärta efter bristningen, grad 2 har jag lärt mig att den heter. Jag såg redan på förlossningsavdelningen mitt underliv i en spegel för att undersöka det, beredd på att behöva rita om kartan som jag minns den. Påbörja processen att lära känna min fitta igen. Jag minns att fittan såg ut ungefär som innan. Jag minns förvåningen över hur det kunde se ut ungefär som innan, när det kändes som det gjorde. Smärtan, svullnaden, en plats där njutning känns fjärran.

I mitt liv har jag lärt mig kroppen och fittan som förbrukad efter en graviditet och förlossning. Utöver porrfilmens MILF-kategori finns lite plats för mammornas sexualitet.

Jag har frågat min omgivning: "Hur kommer det att kännas efter, med sex?"

De har svarat: "Ja du, det kommer inte att kännas som innan."

Någon pratar om sex som är skönare. Efter det öde som min fitta mött

JAG SÅG REDAN PÅ FÖRLOSSNINGSAVDELNINGEN MITT UNDERLIV I EN SPEGEL FÖR ATT UNDERSÖKA DET, BEREDD PÅ ATT BEHÖVA RITA OM KARTAN SOM JAG MINNS DEN

känns det som en omöjlighet. Hur ska någonting kunna kännas i närheten av njutning när jag är för evigt trasig? Min fitta har fram till dagen då mitt barn föddes haft funktionen njutning i mitt liv. I den brännande smärtan vinkade jag hejdå till den njutningen.

Så kommer dagen. Jag läser om amningsfittans öde. Min fitta är inte bara en postpartumfitta – barnmorskan har skämtat om klimakterieslemhinnor på grund av hormonomställningen. Jag tycker inte att det är ett roligt skämt. På apoteket i staden har jag köpt glid-

medel. För att verkligen utvärdera min förlossning vill jag veta hur det känns med omslutande sex. Det är första gången sedan mitt barn kom ur min fitta som den ska känna njutning, återfå sin ursprungliga funktion.

Jag tänker att detta har hänt en gång innan. En gång innan var omslutande sex såhär nytt. Personen jag har sex med den här gången, för första gången har sex med, praktiserar samtycke. Strax innan det är dags för min postpartumfitta att för första gången ha omslutande sex frågar han "Vill du ha sex med mig, ja alltså sån sex?"

Jag säger ja och det är som nytt och som så, så gammalt. Gång på gång imploderar min kropp i njutning och jag minns att jag tänker att fittan var inte alls förbrukad, jag var inte alls förbrukad, fittan var bara uppgraderad. A

Skribenten är sexolog och KBT-terapeut, nybliven solomorsa

Text Cassandra Hedberg

SEKKÖP I EN ÖVERGREPPS- KULTUR

TOLV ÅR GAMLA. Vi sitter framför datorskärmen och får ett privat meddelande från Anders, 35, som är kåt och gärna vill att vi skickar bilder på våra bröst.

Våra pojkvänner är åtta år äldre. "Du är inte som de andra tjejerna", säger han.

Vi får höra att det ska göra ont första gången. "Det kan blöda lite". Fast det finaste man kan vara är förstås att vara oskuld.

Vi kvinnor möter detta normaliserade vardagsförtryck under hela vår uppväxt. Samhället lär flickor från tidig ålder att det är lukrativt och romantiskt att göra sig attraktiv för män och att vara dem till lags. Flickan övar upp en skådespelarförmåga då hon förstår att hon besitter en så kallad "sexuell makt", som män gärna betalar för. Och media förser oss genom åren med romantiseringar av psykisk och fysisk misshandel i heterosexuella relationer. Människan får emotionella sår, brister och behov, tillika en längtan som marknaden sedan kan utnyttja. Så kvinnor tror att det de behöver är en Christian Grey i sängkammaren, som om Fifty Shades of Grey vore en självhjälpsbok. Blir människor mata-

de med bara en typ av representation är det förklarligt att deras lustar också programmeras därefter.

Alla är vi produkter av ett patriarkat, där vi kvinnor lär oss att internalisera den rådande misogynin. Vi lär oss att inte sticka ut för mycket och inte sticka ut för lite. Vi ska inte höras, inte synas, inte njuta. Vi lär oss att hata våra egna och andra kvinnors kroppar. Så vi putar och bantar och underordnar vår sexualitet så att vi kan uppnå de ideal den manliga blickens föredrar.

Vi hatar oss själva. För att det värsta man kan vara är att vara kvinna.

Så plötsligt blir Anders attraktiv för oss. Han idealiseras och orden blandas ihop med romantik. Trots att det han säger till oss bara är sexuellt våld i förklädnad.

Så tillåt mig att vara sexnegativ. För jag tror inte på att kvinnors sexualitet kan vara sin egen. Sex är i de allra flesta fall inte ömsesidigt, eftersom de rådande sexuella normerna inte bryr sig om konsensus. Kvinnor har lärt sig att sexuell utnyttjande hör till – det är normalt. Därefter är steg inte långt från att börja ta betalt. Men köp av sex bygger på en ojämn

maktfördelning. Det går inte att plocka bort patriarkala strukturer ur kontexten och låtsas som att de inte spelar någon roll för sex är de facto en av de bitar i våra liv där det patriarkala inflyandet är som allra störst.

Prostitutionsliberaler pratar om "frigörande sex" och "lyckliga horor". Jag kallar det att sakna analys. Jag är nämligen övertygad om att det är omöjligt att inte drabbas av psykiska trauman som direkt konsekvens på de övergrepp man utsätts för när man säljer sex. Livet har liksom redan traumatiserat en. Därför tror jag inte heller på sådant som feministisk kommersiell pornografi. För vi ska inte ha porr heller. Vi ska inte ha kvinnohat överhuvudtaget.

Samhället skrattar med torskarna och skiter i horan samtidigt som det tillhandahåller henne ett bristfälligt system som stänger henne ute. Hon får gå i skuggan med sviktande ben och måste bära sig själv i avskildhet.

Köpt samtycke är inget samtycke. Det kan det aldrig vara. Det är alltid torskens som profiterar på prostitutionen, inte horan. Och det finns ingenting frigörande eller stärkande med att bli köpt. Det är patriarkal maktutöv-

ning och det är övergrepp – alla gånger. Vi kommer aldrig att komma någon vart ifall vi inte börjar se på prostitution på det sättet.

Det krävs en revolution.

Men den kan inte krävas av individen. Det skulle kunna innebära för många personliga uppoffringar som

man inte är redo eller stark nog att ta själv.

Samtidigt är detta större än både dig och mig. Det handlar om att stå upp för alla de människor i prostitution som tvingas och pressas till tystnad varje dag. Din granne. Klasskompis. Mamma. Syster. Alla har inte råd

att vara ett ansikte utåt. Därför blir den kamp och det arbete som talespersoner bedriver ett livsviktigt sådant. Skammen är torskens – inte horans. Vi måste prata om det. A

Skribenten är konstnär

Så plötsligt blir Anders attraktiv för oss. Han idealiseras och orden blandas ihop med romantik. Trots att det han säger till oss bara är sexuellt våld i förklädnad.

Text Marianne Robertsson

Bild Marie Peltomäki

VAR FINNS BERÄTTELSENA OM CYKELSADLAR OCH UNDERLIV?

Att cykla innebär att sitta grensle över en cykelsadel och hänger alltså på kontakt mellan underliv och sadel. Jag läser ett frågelistsvar om cykling som samlades in av det kulturvetenskapliga arkivet Cultura vid Åbo Akademi där en äldre meddelare berättar om en gång på fyrtioalet när ingen cykelsadel fanns att få när hen skulle lära sig cykla. Problemet löstes med hjälp av en kudde fastsurrad på sadelstolpen, en obekvämlösning enligt meddelaren själv. Cykelsadelproblem nämns knappt i frågelistsvaren vilket är ett intressant resultat i sig. Varför är det så? En cykel utan sadel är omöjlig att använda och en obekvämlösning kan göra en cykel oanvändbar för den som ska cykla. Är det vanligt att ha problem med cykelsadlar och hur går en tillväga när cykling är smärtsamt?

Jag sitter vid ett frukostbord i Lund hösten 2016 när jag första gången får syn på en artikel som nämner cykling och underlivsproblem. En artikel om intimitet i Sydsvenskan (26.10.2016) berättar att allt fler svenska kliniker erbjuder "estetisk

könsdesign" och att förminskning av blygdläpparna är det vanligaste ingreppet. De som efterfrågar ingreppet har i de flesta fall fysiska eller psykiska besvär, säger en plastikkirurg. De fysiska besvären uppkommer av ridning, cykling, att bära tajta jeans eller att ha sex. Kan en verkligen ha för stora blygdläppar för att cykla?

I artikeln säger en gynekolog att det inte finns någon dokumentation som pekar på att besvär med att till exempel cykla skulle ha med blygdläpparnas storlek att göra. Gynekologen menar istället att hudsjukdomar kan ge skavkänslor, liksom att ha sex utan att vara våt eller att ha vestibulit.

Om cykelsadelskavet inte har en direkt koppling till blygdläpparnas storlek så kan problemet inte skäras bort utan sadeln måste anpassas till kroppen. För de som utövar cykelsport och eller kör cykellopp är skav och domningar välkända problem som kan lösas med hjälp av anpassad form på sadeln, rätt avstånd

mellan sadel och styre, kräm för hudbesvär och vadderade cykelbyxor för att nämna några exempel. Men jag är intresserad av hur vardagscyklisten går till väga när kropp och föremål skaver mot varandra. Jag märker att jag har ett (sadelformat) hål i mitt forskningsmaterial. Skulle fler meddelare ha skrivit om ämnet om rätt frågor hade funnits med i frågelistan? Skulle jag själv skriva till ett arkiv och berätta om ett så intimt kroppsligt besvär som cykelsadelskav?

När jag läser artikeln om intimitet är jag på väg till ett cykelforskningsseminarium i Lund. På seminariet säger jag inget om mina funderingar kring tänkbara spänningar mellan cykelsadlar och underliv. Att jag låter ämnet ligga kan ha att göra med mina egna skavkänslor. Dagen efter seminariet utforskar jag möjligheterna att hyra en cykel medan jag åker Öresundståget från Lund till Köpenhamn. Hur ska jag egentligen göra för att hitta en cykel som passar mig? Ska jag chanssa på att stadscyklarna som kan

hyras för ungefär tre euro i timmen inte ger mig skavkänslor?

Framme i Köpenhamn får cykelproblemet en oväntad lösning. Jag hyr ett rum i en lägenhet på Vesterbro via Airbnb och det visar sig att världens granne ibland brukar hyra ut sin cykel på dagarna eftersom hen jobbar natt. Den röda damcykeln står parkerad ute på gatan framför huset. När jag låser upp cykeln tidigt nästa morgon synar jag sadeln mer noggrant. Sadelnosen är vinklad uppåt. Jag anar redan att jag måste gå in i cykelaffären på hörnet och be någon vinkla sadelnosen neråt. Jag cyklar en provtur längs Fredriksberg Allé som gör sitt bästa med strålände morgonsol och gula höstlöven men jag kan inte njuta av utsikten eftersom det gör ont i underlivet.

Jag leder cykeln mot cykelaffären men vill helst slippa be en främmande person rätta vinkeln på cykelsadeln. Varför känns det så pinsamt att be en person som arbetar på en cykelaffär att göra något så enkelt? Min lust att cykla i Köpenhamn vinner över min blygsel. Jag går in i cykelaffären och vågar göra två pinsamma saker samtidigt: prata danska och be en cykelreparatör att följa med ut och titta på cykeln. Den pinsamma känslan försvinner när cykelreparatören, som är i min ålder, också tycker att sadelnosens uppnosighet ser konstig ut. Sent på kvällen ställer jag tillbaka cykeln på sin plats utanför huset och läser den. Nästa gång cykelns ägare sätter sig på cykeln så känns kanske kontakten mellan sadel och underliv annorlunda. I bästa fall har mitt kräsna underliv medverkat till en

positiv förändring för en annan persons cykelupplevelse. A

Vill du berätta om dina cykelupplevelser? Du kan svara på Culturas frågelista 75 om cykling via en webbenkät, via mejl eller posta ditt svar. För mera information se [http://web.abo.fi/arkiv/cultura/] Om du vill bli intervjuad om cykling kontakta skribenten på marianne.robertsson(a)abo.fi.

Skribenten är doktorand i nordisk etnologi

Giorgia Serughetti

Text/Bild Christin Sandberg

ABORT- RÄTTEN I ITALIEN HOTAS AV SAMVETS- VÄGRARE

Abortlagen i Italien har fyllt 40 år. Men trots att den har funnits i decennier debatteras och attackeras den ständigt och i praktiken fungerar den nästan inte alls. Antalet läkare som samvetsvägrar och inte utför aborter uppgår till hundra procent i vissa delar av landet. Och landets nya högerpopulistiska regering backar upp abortmotståndarna och har föreslagit inskränkningar i aborträtten.

Lag 194 "till skydd av moderskapet och frivilligt avbruten graviditet", eller abortlagen som den lite slarvigt brukar kallas, antogs den 22 maj 1978. Den innebär att en kvinna har rätt att avbryta en graviditet under de första 90 dagarna. Antagandet av lagen föregicks av en lång politisk, kulturell och social kamp. Trots det är lagen långt ifrån accepterad, för att inte säga respekterad.

Silvana Agatone, gynekolog och ordförande i föreningen Laiga i Rom (Libera Associazione Italiana Ginecologi per l'applicazione della legge 194/78), en förening för gynekologer som praktiserar lagen och utför aborter, säger att Italien har ett stort problem.

– Antalet gynekologer som samvetsvägrar och därmed inte utför aborter ökar konstant. Dessutom blir det allt vanligare att läkare i tjänst inte ens vägleder patienterna, säger hon och varnar för ett scenario där det inte finns läkare som avbryter graviditeter under kontrollerade former även om lagen finns kvar. I alla fall inte inom den offentliga vården.

Agatone menar att i och med att möjligheten att samvetsvägra finns så överutnyttjas den.

– Det är inte ens så att alla som vägrar är övertygade, varken på ett personligt plan eller på grund av något särskilt skäl, utan det handlar om ett bekvämt val eftersom det ger dig som läkare större karriärmöjligheter, förklarar hon.

Aborträtten, som när den blev verklighet i Italien i slutet på 1970-talet innebar en stor landvinning för kvinnorna, tycks nu anses ovärdig att genomföra.

– Det anses inte vara en ärofylld arbetsuppgift och utför de aborter riskerar du dåligt rykte och färre patienter till din privata klinik, säger Agatone.

Tiziana Antonucci på organisationen AIED (Associazione Italiana per l'Educazione Demografica, på svenska ungf. Italienska föreningen för demografisk utbildning) är en av dem som går mot strömmen och snabbt hjälper alla kvinnor som vill göra abort.

– På vår mottagning tar vi emot alla som kontaktar oss inom ett par dagar, säger hon.

Angelica Pernia är en av dem som i sista minuten vände sig till organisationen för hjälp.

– Jag upptäckte att jag var gravid efter en semester och bestämde mig för att göra en abort, säger hon.

Vad hon inte hade kunnat ana var hur svårt det skulle bli att avbryta graviditeten inom de 90 dagar som lagen tillåter.

Först ringde hon till sin gynekolog, som då berättade att han är samvetsvägrare och därför inte utför aborter. Han sade att hon ändå kan komma in för en kontroll och för att få information. Efter besöket fick hon ett telefonnummer till en av gynekologens läkarvänner. Däremot fick hon ingen information om vad som krävs för en abort eller hur det går till i praktiken. Hon ringde numret och fick veta att personen inte längre arbetade där.

Pernia fortsatte ringa runt. Vid varje ny sjukhuskontakt blev hon hänvisad vidare. Någon tid för abort lyckades hon inte boka. Till slut uppmanades hon gå till familjerådgivningen, men först ett par veckor efter att hon kontaktat dem eftersom tiderna var få – precis i tid för att hinna få ett intyg innan tiden löper ut, fick hon då veta.

– Men det är ju lite sent, så du kanske vill försöka någon annanstans, sade kvinnan i telefonen.

– Först då, efter att ha hänvisats runt i cirklar, förstod jag att det krävs ett intyg för att göra en abort, berättar Angelica Pernia.

Hon fortsatte ringa runt till alla sjukhus i regionen Marche där hon bor och hittade till slut en läkare som var villig att skriva det intyg som krävdes redan samma kväll. Men läkaren förklarade samtidigt att det på sjukhuset i Macerata inte fanns tid för abort förrän en månad senare. Det hade varit för sent för Pernia, som då skulle ha passerat 90 dagar, den lagstadgade tiden för att frivilligt avbryta en graviditet.

Det sista samtalet ringde hon till sin husläkare.

– Det är ju inte många som kan tänka sig att vända sig till sin husläkare och berätta en så personlig sak, med tanke på att hela familjen ofta har samma läkare, säger hon.

Tiziana Antonucci

**Vi känner av
det hårdnande
politiska klimatet
när det handlar
om kvinnors
rättigheter.**

– Han ville hjälpa mig, men visste inte hur. Till slut lyckades han i alla fall få tag på namnet på en organisation, AIED, Italienska föreningen för demografisk utbildning.

Tack vare att Angelica Pernia kom i kontakt med socialarbetaren och eldsjälens Tiziana Antonucci på AIED, löste det sig för henne. Men det är långt ifrån alla som hittar rätt eller ens orkar stå upp för sin rätt genom hela den hinderfyllda byråkratiska processen.

Laetizia Costa från Ancona berättar en liknande historia om svårigheter och fruktlösa samtal till olika sjukhus och vårdcentraler när hon ville göra abort. Dessutom vittnar hon om hur de flesta kontakter dessutom försökte få henne att behålla barnet mot sin vilja.

Efter fyra timmar i ett väntrum en dag ryckte hennes man en läkare i rockärmen och bad honom titta på ultraljudsbilderna de hade med sig. Svaret de fick var:

– Uppenbart är ju fostret missbildat, men troligtvis dör det av sig självt runt 20:e veckan, vänta.

– Istället för att stötta en kvinna som redan befinner sig i en svår situation utövar vårdpersonalen på alla nivåer psykologiska påtryckningar för att en ska ändra sitt beslut, säger Costa och beskriver sjukvårdens bemötande som inhumant.

– Det är framför allt bristerna i servicen som ställer till det. Lagen i sig är bra, men vi måste ha familjerådgivningscentraler som är öppna och som har personal som garanterar att det är möjligt att få hjälp på en gång. Tillgång till information och tiden är avgörande för kvinnans hälsa när det handlar om att avbryta en graviditet, säger Tiziana Antonucci.

– Det är inte rimligt att en kvinna som har bestämt sig för att göra en abort ska behöva vänta så länge att ingreppen blir mer avancerade och därmed även mer riskfyllda, säger hon.

Eldsjälarerna – de flesta är kvinnor som har varit med sedan 1970-talets aborträttskamp – arbetar på, men på nationell nivå är stödet i stort sett obefintligt. Antonucci, som kallar sig radikal, är en av dem som har ägnat hela sitt yrkesliv sedan 1977, då hon började arbeta på AIED, åt att kämpa för kvinnors rätt att bestämma över sin kropp och om hon vill bli mamma eller inte. Och kampen är långt ifrån över.

Under 2018 fick Italien en ny regering, Europas första populistiska regering. I den ingår det högerpopulistiska och främlingsfientliga partiet Lega. Lega och det fascistiska högerpartiet Fratelli d'Italia visade snabbt sitt stöd till organisationen ProVita, som var en av de första att anordna en

debatt i senaten i Palazzo Madama i Rom om hur skadligt abort är för kvinnan.

– Vi känner av det hårdnande politiska klimatet när det handlar om kvinnors rättigheter. Det finns en stor risk för en tillbakagång, säger Tiziana Antonucci.

En vecka inför 40-årsdagen för lag 194 lanserade abortmotståndarna genom den kristna organisationen Citizen Go, grundad i Madrid, Spanien 2013, en kampanj. Runtom i Rom syntes affischer med en mage, ett foster i närbild och texten "Abort är den främsta orsaken till *femicidios* (mord på kvinnor) i världen". Utanför det vråkningshotade Kvinnornas Internationella Hus i Rom, hade det nyfascistiska parti-

Angelica Pernia

et Forza Nuova hängt upp en banderoll: "194 statssanktionerad massaker".

– Vi upplever en allt fientligare inställning till kvinnors möjlighet att bestämma över sin kropp och om hon vill bli mamma eller inte, säger **Giorgia Serughetti**, forskare och medförfattare till den nytvignna boken *Libere tutte* (Fria alla [kvinnor]).

Hon fortsätter:

– Det nya angreppssättet från högern innebär att de talar i termer av kvinnans bästa och även använder feministiska argument.

Serughetti menar att det är tydligt att det handlar om att vilja ta tillbaka kontrollen över kvinnan och hennes rätt att bestämma över sin egen kropp och sexualitet, inte minst om hon vill bli mamma eller inte. Dessutom har aborträtten blivit en del av den politiska diskussionen kring hur man ska hantera landets historiskt låga födelsetal.

– Konservativa krafter vill införliva kvinnan i hennes traditionella roll med fokus på att reproducera, säger hon. **A**

Christin Sandberg är frilansskribent med bas i Italien

Text Johanna Dikert

Bild Adele Hyry

VÅGA VÄGRA FRAMSTJÄRT FÖR ALL FRAMTID

Några barndomsvänner sitter hemma hos mig och dricker glögg en novemberkväll. En av väninnorna har sin 3 månader gamla son med sig. Hon berättar att hon börjat sjunga roliga sånger om hans snopp när hon byter blöja på honom. Hon funderar ifall hon skulle göra samma sak om bebisen var en flicka. Skulle hon sjunga roliga grejer om vad snippan kan göra? Hon blir tveksam. Vi blir alla tveksamma. Om inte snippan instinktivt får vara lika rolig och lika blöjbytersångskompatibel som snoppen, vad säger det om hur vi uppfattar vårt underliv?

En chattråd mellan mig och två av väninnorna. M är mamma till den 3 månader gamla pojken (A). N har två barn, en flicka som är 10 år och en pojke som är två. J (jag) har inga barn.

J: Jag kan int släppa vår diskussion om pimppi och pippeli etc när ni var här.

M: Jag tänker också på det och nu vet jag inte om det är "fel" att jag sjunger om A:s snopp. Vi har en sång om mammas och pappas tissar också och hur de fungerar olika, det känns ok [smiley]

J: Vad tänker du kalla din pimpsa inför A?

M: Det är en mycket bra fråga. Som jag ju snart måst ha svar på. Har lite svårt för snippan. Men tänker också se vad dom kallar det på dagis.

J: Fattar, kanske minst förvirrande att se vad de säger på dagis. Bara dom inte säger MUS. Det har jag svårt för.

M: Framstjärten?

J: Det KAN ju inte användas av någon professionell på 2000-talet!

M: Tar emot förslag

J: Pimppi, pimpsa, fitta, fjåsa, fiffi, va-gina, kusimurra

M: Fiffi, den är ju bra

J: Som också betyder smart

M: Jaa

M: De ska jag införa

J: Yes! Bra, jag med om jag får barn

M: Används det liksom eller är det ditt påhitt

J: Har hört det i Sverige

N: Supermamman har ett förslag: rumpan! [smiley med bred mun] vi klarade oss bra med det tills hon börja fundera varför hon har en rumpa bak och en fram [gråtsmiley]

J: Alltså inte ens framstjärt utan RUMPANN: [stor gråtsmiley]

M: Rumpan sku vara bra om de int också sku betyda rumpan

N: Keep it simple until it becomes complicated

Vi landar alltså i att det fortfarande finns flickor som lär sig att deras underliv är rumpor. Eller framstjärtar. För att generationen innan inte var rustad med bättre ord. För att det fortfarande finns skam kring och okunskap om hur våra kroppar fungerar och ser ut. Vi måste ha bra ord. **Jenny Sylvin** som är språkvetare berättar att snippa som ord har anammats väldigt bra i Svenskfinland idag. Det är ju en tröst. Att även om det till en början kan kännas som ett främmande ord så gör antagligen förskolepersonalen oss en stor tjänst här. Jag frågar Jenny Sylvin vad hon tycker om framstjärten.

"Framstjärt är så sorgligt. Stjärten är ett kloaksystem och fittan är till för njutning och reproduktion. Ordet

vittnar om att man kan tala om stjärten men inte om snippan för snippan måste kontrolleras medan stjärten och dess hygienunderhåll är oproblematiskt", säger Sylvin.

Våga vågra framstjärt för all framtid. Samtidigt tänker jag med ömhet på min mormor som uppmanat mig att tvätta framstjärten som barn. Ingen hade gett henne ett ord som snippa att bruka i sin omvårdnad av barnbarnen. Det var ändå ett ord. Det var inte springan, mellan benen eller "där nere". Vad är ens där nere? En källare, en avgrund, någonting fullständigt anonymt? Kan man känna någonting där nere? Går där nere att titta på? Kan där nere få urinvägsinfektion, känna pirr?

Vi behöver bra ord. Redan som små. Gynekologen **Janina Kaislasuo** säger att barn redan vid 2–3 års ålder börjar intressera sig för könen.

"Då är det viktigt att ha en benämning för det och kunna göra åldersenlig sexualundervisning till en naturlig del av barnens uppfostran", säger hon. Här föredrar hon själv orden snippa och snopp. Med sina vuxna patienter använder hon aldrig slangord utan alltid medicinska ord och pratar oftast om specifika kroppsdelar, som blygdläppar eller slidan. Men pratar om underlivet gör hon. Janina Kaislasuo berättar att en viktig uppgift i hennes arbete är att övertyga patienterna om att deras underliv är normala.

"Det normala är att de flesta tror att de är onormala. Många skäms för sitt kön och vet inte ens hur det ser ut. Att avdramatisera och uppmuntra kvinnor att våga lära känna sitt eget kön är en grundpelare i arbetet", säger hon. Jag känner igen mig. Sällan är jag i så stort behov av bekräftelse som i gynekologstolen. Jag blir så glad och lugn av snälla och kunniga kvinnor som noggrant och varsamt granskar mitt inre och med varm och säker stämma intygar att allting ser bra ut. Kaislasuo har jobbat som läkare i 10 år och har aldrig sett ett

Det normala är att de flesta tror att de är onormala. Många skäms för sitt kön och vet inte ens hur det ser ut. Att avdramatisera och uppmuntra kvinnor att våga lära känna sitt eget kön är en grundpelare i arbetet.

onormalt underliv säger hon. Men rädslan för att vara onormal är vanlig och förekommer i alla åldrar. Hos de äldre handlar det om en kultur där man pratat väldigt lite om kön. Hos de yngre tror hon att orsaken i alla fall delvis går att hitta hos porren: "Underliven i porren ser inte ut som vanliga underliv. Man tänker att man borde se ut på ett visst sätt och gör man inte det så upplever man sig som misslyckad", säger Kaislasuo. Tänk att det fortfarande är så, att vi påverkas så starkt av den pornomatiska fittan.

I gymnasiet pratade killarna om tjejer de legat med som hade en "porsliinipillu", en porslinsfitta. Jag visste inte vad det var men jag visste att jag inte hade en sån. Det var uppenbarligen en triumf att ha fått ligga med en tjej som hade en porsliinipillu. Könen beskrevs av killarna som lena och hårlösa och jag föreställde mig dessa tjejer som väldigt tunna och sköra med spikrakt blont hår och ständigt halvslutna ögon. I min fantasi rörde de sig svävande som anemiska sagoväsen.

Vi behöver bra ord, ord som känns naturliga och som vi gärna tar i vår mun och använder flitigt. Jag har väninnor som aldrig skulle säga att något är fittigt eller ropa ut ett klingande AJ VITTU då de skållar sig på pastavattnet. Inför dessa vänner

kan jag ibland känna skam när jag häver ur mig fitterier. Feministisk skam. Får vi använda våra könsord hur som helt eller gör vi våld på vårt kvinnliga organ när vi använder fittan som ett styrkeord? Språkvetaren Jenny Sylvin vill göra skillnad på att kalla någon för en fitta och att säga att någonting känns fittigt: "Reducera inte en person till en könsdel, kalla inte någon fitta eller kuk. Det är dumt, felaktigt och inte ens en snygg diss." Hon ser problematiken i att använda könsord som svordomar men för egen del tycker hon att nyttan och nöjet överskuggar det problematiska när man blir riktigt fittig.

"Fittigt är ett riktigt kraftuttryck, ett explosivt ord. Att bli fittig, känslan kommer ju nästan direkt från bäckenbotten. Kyrpii är också ett jättebra uttryck. Det betyder ungefär att man blir förkukad istället för förbannad." Hädanefter ska jag alltid ta i från bäckenbotten då jag utbrister i fittighet.

När **Janina Kaislasuo** berättar att kvinnor som genomgått förlossningar är mycket mer avslappnade hos gynekologen än kvinnor som inte har den erfarenheten kan jag inte hjälpa att Kalevauvas låt "Pitääkö synnytyksessä todellakin olla alapää paljaana" (svenska: måste man verkligen ha underlivet bart under förlossningen?) börjar spela

i mitt huvud. Gruppen Kalevauva tar sina sångtexter direkt ur diskussionsforumet vauva.fi och gör succélåtar av (mestadels) kvinnors privata och vardagliga funderingar. Jag kanske skulle uppmuntra min vän att starta en diskussionstråd där om hur man får skoja och sjunga om sina barns könsorgan. Kanske vi snart har en hitlåt om snippan/fiffin/pimppin att nynna på då vi byter blöjor på våra flickebarn.

Jag var 10 när jag läste om kvinnlig onani och fick hopp om att jag kanske ändå inte var onormal. Jag var 18 när jag fattade att sperman inte på ett magiskt sätt suggs upp i fittan efter att mannen kommit i en, utan att sörjan ska komma ut igen! (Det ser man ju aldrig på film, där släcks bara lampan efter älskogen och ingen torkar sig på lakanen). Jag var 28 när jag insåg att det inte är cystor eller en bajs-korv som fastnat på tvären som orsakar smärtor i min mage en gång i månaden – utan att det finns något som heter ägglossningsvärta. Jag var 33 när jag lärde mig att flickbisar kan blöda mensblod då de föds. Jag inser idag att både jag och världen fortfarande har mycket att lära oss när det kommer till fittkunskap. Allting börjar med orden. **A**

Text Linnea Fehrm

HUMANITÄRA KRISER DRABBAR KVINNOR I DET TYSTA

För några månader sedan lärde jag känna 19-åriga Verónica, som egentligen heter något annat, i Venezuelas huvudstad Caracas. Vi träffades för att prata om en hemlighet som hon hade burit på under flera månader: Att Verónica gjort en abort.

I Venezuela pågår en av världshistoriens djupaste ekonomiska kriser. Landets inflation, som är världens högsta, har gjort att en månads minimilön knappt räcker till ett paket ägg. Medier har rapporterat om hur svårigheterna att försörja ett barn har fyllt barnhemmen till bristningsgränsen. Mindre uppmärksamhet har riktats mot det ökande antalet aborter.

I Venezuela kan en abort vara både livsfarlig och illegal. En del kvinnor söker sig till underjordiska kvacksalvare som tar betalt i förskott och varken bryr sig om hygien eller klientens hälsa. Andra avbryter graviditeten på egen hand med hjälp av till exempel tvättmedel. Så länge graviditeten inte har inneburit fara för kvinnans liv kan en abort bestraffas med fängelse mellan sex månader och två år.

I Venezuela, precis som i många andra delar av världen, började medicinska abortmetoder dominera för några

år sedan. Tack vare abortpillrens inträde minskade antalet komplikationer. För en medicinsk abort används preparatet Misoprostol. Eftersom det även behandlar magsår gick Misoprostol länge att hitta enkelt och lagligt på apotek.

Nu gör de inte längre det. Sedan den ekonomiska krisen fördjupades 2014 har tillgången av läkemedel sjunkit med 90 procent. I takt med att apoteksförråden tömts har handeln tagits över av oseriösa aktörer som säljer mediciner till skyhöga priser. Abortpiller är ibland förfalskade och kostar ofta flera månadslöner.

Det högsta priset betalar den fattigaste delen av befolkningen. Det är deras kvinnor som måste välja de billigaste och farligaste abortmetoderna. Riskerna förvärras av att Venezuelas sjukhus, som konsekvens av den ekonomiska krisen, ofta saknar personal och utrustning för att behandla abortkomplikationer. Enligt det venezuelanska socialdepartementet steg mödradödligheten med 65 procent mellan 2015 och 2016. De flesta antas vara kvinnor som har genomgått en misslyckad abort hemma.

Ändå vittnar läkare och aktivister om hur allt fler avslutar sin egen graviditet. En trolig förklaring är att det inte

bara har blivit svårare att försörja ett barn, utan även att skydda sig mot oönskade graviditeter. Den ekonomiska krisen har nämligen lett till en 90-procentig preventivmedelsbrist. Etablerade märken, som kondommärket Durex och p-pillret Yasmin, har i princip försvunnit från handeln. Kvar finns lågkvalitetsmärken med få garantier för preparatens kvalitet och som sällan kostar mindre än en månadslön.

Mot den bakgrunden är det inte svårt att förstå varför Venezuela, enligt statistik från Världshälsoorganisationen, tillhör de länder med flest tonårsgraviditeter i Latinamerika. Verónica berättade att hon blev ofrivilligt gravid trots att hon volontärarbetar som sexualupplysare och alltid använder preventivmedel. Hon tror att det var på grund av en sprucken kondom. Preventivmedelsbristen har gjort att kondomer ofta säljs med passerade bästföredatum. Det är med andra ord svårt att skydda sig även för den som har kunskapen och viljan.

Fallet Venezuela är ett talande exempel på hur humanitära kriser drabbar kvinnor i det tysta. Det visar hur fattigdom leder till oönskade graviditeter och högre mödradödlighet och varför, enligt Världshälsoorganisationens statistik, flest aborter utförs i fattiga länder.

Samtidigt är Venezuela ett exempel på hur sexuella och reproduktiva rättigheter gärna glöms bort när ett land befinner sig i kris. Aborttalen och mödradödligheten får ständigt stå tillbaka för mer akuta frågor på den politiska agendan. Istället är det en handfull ideella initiativ som kämpar med att distribuera preventivmedel och informera om riskerna vid en hemabort.

Idag är dessa initiativ inte bara hotade av Venezuelas ekonomiska situation, utan även av abortmotståndet i

väst. President Trump återinförde den så kallade Global Gag-policy som stoppar all amerikansk finansiering till organisationer som till exempel informerar om abort. I ett land som Venezuela, där ideella krafter är nästan helt beroende av internationella donationer, slår en sådan politik extra hårt.

Verónica var en av dem som köpte abortpiller på internet men som fick en infektion då hon inte hade råd att köpa alla piller som behövdes. Hon säger att hon inte kan berätta för sin familj om den skräckfyllda erfarenheten eftersom "abort är illa sett av kyrkan".

Ändå var hennes viktigaste budskap under mötet att hon inte är något offer. Hon sa att hon ångrade hur hon berättat om aborten för en vän eftersom denne såg det som något tragiskt. När jag frågade henne varför hon avslutade sin graviditet förväntade jag mig en förklaring baserad på den ekonomiska krisen. Verónicas motivering var istället att hon ville resa, studera och hitta en fast partner.

– Det var ett beslut som jag tog för att jag ville och inte kände mig redo för att ha barn. Jag tycker att det ska vara ett fritt beslut oavsett vilken ekonomisk konjunktur man lever i, sa hon.

Jag erkänner att jag kände mig lite dum vid hennes svar. Rätten att välja när man vill ha barn ska naturligtvis inte behöva motiveras av en ekonomisk kris, även när man lever i en sådan. **A**

*Skribeten är frilansjournalist
baserad i Latinamerika*

Hon säger att hon inte kan berätta för sin familj om den skräckfyllda erfarenheten eftersom "abort är illa sett av kyrkan".

Text Jenna Emtö och
Anna Lillkung

Bild Anna Lillkung

DRÖMMEN OM BIOLOGISKA BARN

REPORTAGE OM DEN TRANSNATIONELLA SURROGATINDUSTRIN UR SVENSKT OCH FINLÄNDSKT PERSPEKTIV

Vi stiger in i ett vitt och ljus kontor mitt i den georgiska huvudstaden Tbilisi och möts snabbt av en tavelvägg som är täckt av fotografier på nyfödda barn. Mitt i bildkollaget står det proklamerat i versaler att "Din bebis är på väg". Vi står alltså i receptionen på huvudkontoret till en av världens största surrogatförmedlingar, New Life. Den här förmedlingen är verksam över hela världen, bland annat i Ukraina, Mexiko och Kenya. Genom förmedlingen har tusentals familjer blivit till att ingå i surrogatarrangemang.

EN VÄXANDE INDUSTRI

I de nordiska länderna är surrogatmödraskap inte tillåtet och likaså i de flesta europeiska länderna. I Sverige finns det inget direkt förbud mot surrogatmödraskap men det är inte lagligt att ingå i ett surrogatarrangemang inom den svenska sjukvården. I Finland är det olagligt med såväl altruistiskt som kommersiellt surrogatmödraskap – enligt lagen får en inte bära någon annans barn mot eller utan ersättning.

I en rad länder i världen är det ändå tillåtet vilket har lett till att den kommersiella internationella surrogatindustrin vuxit. Det är svårt att uppskatta hur många finländska barn som årligen föds via surrogatarrangemang,

eftersom myndigheterna saknar den informationen, men det tros röra sig om en handfull barn. I Sverige beräknas fjolåret (2018) vara det år som antalet svenska barn som föddes via surrogatarrangemang blev fler än antalet internationellt adopterade barn.

– Varje månad har vi mellan fem–sju svenska par som påbörjar sina processer hos oss, säger **Sophie Ukleba**, internationell koordinator vid New Life i Georgien.

Ukleba berättar att den georgiska förmedlingen varje månad har 50 surrogatmammor som är tillgängliga att ingå i ett surrogatarrangemang. För att bli godkänd som surrogatmamma hos förmedlingen ställs en rad krav, bland annat ska kvinnan vara i åldern 21–36 och måste ha fött ett barn tidigare där förlossningen skett utan några komplikationer. Andra krav som ställs på surrogatmaman är att hon ska undersökas och godkännas både fysiskt och psykiskt innan hon kan bli registrerad som surrogatmamma.

Kajsa Ekis Ekman skriver i boken *Varan och varat: prostitution, surrogatmödraskap och den delade människan* (2010) att surrogatindustrin härstammar från 1970-talets USA då män med infertila fruar via tidningsannonser

efterlyste kvinnor som kunde föda ett barn åt dem mot ersättning. Enligt Ekman försiggick detta i en relativt liten utsträckning men att det "bara var en tidsfråga innan någon skulle se en möjlighet att tjäna pengar på detta".

På 1990-talet ledde medicinska framsteg till att industrin delvis flyttade från väst till Sydostasien där den blev särskilt stor i Indien, Thailand och Kambodja. I och med embryotransplantation blev det möjligt med gestationellt surrogatmödraskap, det vill säga att ett befruktat ägg implanteras i en surrogatmammans livmoder till skillnad från klassiskt surrogatmödraskap där surrogatmaman bär sitt eget befruktade ägg.

FRÅGA OM KLASS, KÖN OCH OBJEKTIFIERING

År 2016 slog den nordiska fertilitetsagenturen Nordic Surrogacy upp portarna i Stockholm och i nuläget marknadsförs också tjänsterna i Finland. Föreningen Allt för Alla Kvinnofront Stockholm försöker belysa det problematiska med kommersiellt surrogatmödraskap och hur det handlar om kön, klass, rasism och kapitalism.

– Den beställande parten är ofta vita heterosexuella par som har det gott ställt. Det kostar ju väldigt mycket pengar att beställa ett barn, du behöver ha en god ekonomi och ha möjligheter att vara borta från jobbet i tre månader för att säkerställa föräldraskap och medborgarskap för barnen. Det är en otrolig klassfråga, säger **Amanda Birging** från Allt från Alla Kvinnofront Stockholm.

Surrogatmodern däremot befinner sig ofta under fattigdomsgränsen där arrangemanget att bli någons surrogat är en viktig inkomst för henne men som kommer till ett väldigt högt pris.

– "Arbetet" med att vara surrogat tar ju inte slut när barnet är fött. Du kan få komplikationer som pågår hur länge som helst utöver risken att du dör, vilket faktiskt förekommit i surrogatarrangemang, säger Birging.

Samtidigt är det en fråga om ras där vissa kvinnor, vissa människor, är mer köpbara, mer möjliga att exploatera, vilket syns i prisskillnader på surrogatmarknaden, förklarar Birging. Men det handlar också om objektivering.

– Objektivering betyder inte bara att man ser dem som saker utan det kan också betyda att de ses som mindre mänskliga eller att de har mindre tillgång till mänskliga känslor. Det ser man väldigt tydligt inom surrogatindustrin där man ofta betraktar kvinnor som kommer från Östeuropa, Central- och Sydamerika eller Sydostasien

som att de inte kommer bli lika påverkade av surrogatprocessen som en vit amerikansk kvinna. Man tänker att en sydostasiatisk kvinna har lättare att stänga av den känslomässiga processen och har lättare att distansera sig från barnet.

Hos New Life i Georgien betalar den beställande parten 40 000 amerikanska dollar för en surrogatmamma och äggdonation. Om parten använder sig av sina egna ägg kostar det runt 32 000 amerikanska dollar. Surrogatmaman får en kompensation på 16 000 amerikanska dollar, men betydligt mindre om det sker ett missfall i graviditeten, i synnerhet om missfallet händer innan vecka 20.

DELADE ÅSIKTER

I Sverige blossar frågan om surrogatmödraskap upp till politisk debatt med jämna mellanrum. För två år sedan

Samtidigt är det en fråga om ras där vissa kvinnor, vissa människor, är mer köpbara, mer möjliga att exploatera, vilket syns i prisskillnader på surrogatmarknaden

sade regeringen nej till att tillåta altruistiskt surrogatmödraskap inom svensk sjukvård och ja till att kommersiellt surrogatmödraskap bör motverkas. Bland de svenska riksdagspartierna råder det delade åsikter gällande om altruistiskt surrogatmödraskap ska tillåtas medan organisationerna RFSU (Riksförbundet för sexuell upplysning) och RFSL (som jobbar för homosexuellas, bisexuella, transpersoners och queeras rättigheter) är för att tillåta altruistiskt surrogatmödraskap i Sverige. I Finland har frågan inte diskuterats inom politiken i någon större utsträckning, men de Gröna lyfte upp frågan under vårvintern i fjol och frågade då justitieministern vilka juridiska hinder det finns för att förnya surrogatlagstiftningen.

Trots att surrogatarrangemang är dyra, byråkratiskt svåra och emotionellt krävande fortsätter par att välja att gå igenom processen. För många är det enda möjligheten att få barn, berättar Sophie Ukleba på New Life.

– Vi har ganska många föräldrar som kommer till oss efter att de har haft cancerbehandlingar. I de fallen har de tidigare valt att skapa embryon och sedan skickar de dessa embryon till oss.

Livmoderhalscancer som leder till att hela livmodern måste bortopereras är en av anledningarna till att par väljer surrogatarrangemang. För andra par handlar det om att de under väldigt många år försökt få egna barn genom IVF-behandlingar utan att lyckas.

– Du kan också ha något syndrom som innebär att du inte kan bära ett barn i din livmoder. Eller så har du fått ett barn men hade komplikationer i samband med födseln som lett till att du inte kan få flera barn, säger Ukleba.

För hbtqi-personer kan surrogatarrangemang likaså vara enda möjligheten, när det i praktiken är så gott som omöjligt att göra adoptioner utomlands.

SVÅRT ATT SÄKRA FRIVILLIGHET

Under vår egen resa till Tbilisi, och innan vårt besök på New Life, blir det uppenbart att vi två som ska skriva det här reportaget inte ens har samma syn på surrogatmödraskap. Där en av oss anser att det är ofrånkomligt att surrogatmödraskap är en exploatering av kvinnokroppen (oavsett om det sker mot eller utan betalning) som inte ska tillåtas överhuvudtaget, medan den andra anser att det kunde vara tillåtet med altruistiska surrogatarrangemang som sker under strikta riktlinjer. Vi kommer också till den så ofta ställda frågan om barn är en rättighet, och under vilka former surrogatmödraskap skulle kunna vara fritt och frivilligt.

Våra respektive argument går inte hand i hand, varken de logiska eller de emotionellt baserade. Det säger också något om hur svår surrogatfrågan är. Medan en del vill argumentera att en kvinna ska ha rätt att bestämma över sin egen kropp, inklusive över att eventuellt vara surrogat, anser andra att det oberoende av blir en form av exploatering och utnyttjande.

För Amanda Birging är det självklart att surrogatarrangemang i alla dess former ska förbjudas. Dels för att det alltid handlar om en form av köp av barn, dels för att hon inte tror att altruistiska surrogatarrangemang skulle minska på de kommersiella.

– I England legaliserade man altruistiskt surrogatmödraskap och tänkte att om vi ser till att man kan ingå i surrogatarrangemang här, där ingen blir exploaterad eller tvingad, då kommer ingen vilja göra det utomlands. Men vad vi har sett är tvärtom. Det blir snarare en normalisering av industrin. Istället för att sänka antalet transnationella surrogatarrangemang har de ökat i takt med den här lagstiftningen.

– Sen finns det alla andra argument: Hur kan vi veta vad som är av fri vilja, utan påtryckningar? Vad händer om man ångrar sig? Vi behöver liksom på ett eller annat sätt avtala bort aborträtten om vi ska tillåta altruistiskt surrogatmödraskap. En kvinnas autonomi – absolut kan man argumentera att en kvinna ska vara tillåten att göra vad hon vill med sin kropp, men sekunden du ingår i ett surrogatarrangemang, även om det är altruistiskt, så har du avtalat bort den rätten, säger Birging. **A**

Skribenterna är frilansjournalister

I AM STILL HERE

FOTOSERIE AV SONYA MANTERE

Text/Bild Vanessa Forstén

KLÅDAN

FÖRSTA GÅNGEN KLÅDAN kom var våren då syrenerna och lupinerna redan blommade i maj. Jag kommer alltid att komma ihåg den våren, inte på grund av de oroväckande böljande dagarna utan på grund av klådan. Jag låg i min säng som jag inte bäddat på flera dagar och kvällssolens strålar bländade mig då jag reste mig upp för att ropa – var jag ensam i lägenheten? Ingen var hemma och jag lade mig för att vila blicken på det flagnade taket. Jag hade känt mig olustig hela dagen, nedstämd och irriterad utan att veta varför. Onani hade varit den bästa eskapismen sen slutet av högstadiet och jag vände mig på mage och förde handen in i byxorna.

Istället för den lena, fuktiga och slemmiga världen möttes jag av en brand som jag aldrig tidigare upplevt. Det hade varit en så innehållsrik dag i skolan att jag knappt känt något. Lite som när du slår dig och märker hur det bultar och värker först efter att adrenalinet lagt sig i kroppen. Kinderna flammade och en massa skräckinjagande tankar virrade omkring i huvudet. Hälsosystemen pratade ofta om farliga könssjukdomar men inte mycket om svamp. Jag vågade inte berätta för någon och det tog

mig flera dagar innan textmeddelandet flög iväg till mamma.

“Ja, jag tror det är svamp. Beställ en läkartid, jag kan betala. Allt blir nog bra”, svarade hon, lika snabbt som jag önskade att hon skulle göra.

Jag svalde en kapsel direkt på apoteket kort efter att jag särat på mina ben för en främmande människa. Enligt gynekologen var en svampinfektion inget farligt och alla drabbas någon gång under sin livstid. Det läkaren inte visste var vilket mörker jag skulle glida in i och hur många specialister jag måste träffa innan jag blev den där som någon gång upplever klåda i sitt underliv.

Andra gången klådan kom var redan någon vecka senare. Jag skulle på kryssning med några vänner och hade inte tillgång till någon medicinering. Jag kliade tills mina yttre blygdläppar blödde och snabbt insåg jag att det blev bara värre alltmer jag kliade. Nätterna var värst, då vaknade klådan till liv och hur jag än vred och vände på mig hjälpte inget.

En gång när jag fick ett recept på 30 stycken kapslar reagerade en apotekare när jag ville ta ut hela receptet på en gång.

“Du vet väl att kapslarna inte får användas mer än två gånger i året”. Skulden och skammen sköljde över mig som en översvämmande flod.

“Jo jo”, svarade jag tyst med blicken vänd mot en reklamskylt. Jag förträngde apotekarens skeptiska kommentarer. Jag var bara lättad att ha något som lindrade klådan, om bara för ett tag. Klådan kom ändå alltid tillbaka, lika plågsam och ovälkommen som tidigare.

Flera år gick och de återkommande svampinfektionerna försvann aldrig fastän jag använde kokosolja, bomullsunderbyxor och tygbindor. Svampen kom oftare än mensens under de svåraste perioderna. Ibland hjälpte inte de gulaktiga kapslarna och då besökte jag en drös olika läkare och bakteriell vaginos var något som introducerades i min medicinska historia. Jag fick en dyr medicin som skulle hjälpa mot de missfärgade och illaluktande flytningarna. Det var en större ovalformad kapsel jag skulle skjuta upp i vaginan med ett plastigt verktyg. Den var en blandning av antibiotika och något annat som hjälpte mot både svamp och bakteriell vaginos. Medicinen var mitt knark och jag tappade räkningen på hur ofta den skrevs ut.

Detta var min största hemlighet som bara jag och ingen annan visste om. Självkänslan rasade då klådan blev en del av min vardag. Med klådan kom också skammen. De dansade hand i hand och jag hängde motvilligt med. Jag kunde inte ha sex för det sved för mycket, jag kunde inte cykla för det kliade för mycket. Jag kunde inte göra något och hjälplösheten och ensamheten var oändlig. Jag lärde mig på något obegripligt sätt att leva med klådan men jag blev alltid påmind om den då jag torkade mig

efter att jag kissat. Jag hade slutat ha sex och cykeln låg i källaren.

När jag gick i högstadiet och gymnasiet hatade jag min mens, men blodflödet lindrade klådan en aning eftersom jag inbillade mig att det renade slidan. Allt det jävliga rann ut. Kanske det stämde, kanske fungerade tanken som placebo.

Det var inte förrän flera år senare som jag besökte en ny läkare som oroligt tittade i min medicinska historia och påpekade att detta ingalunda var normalt. Hen förundrade sig över min medicinering och sade att det inte är hållbart i längden. Någonstans visste jag väl att detta inte är som det ska men ingen hade rekommenderat något annat. “Fake it till you make it” liksom. Trots den sterila och otrivsamma omgivningen kändes läkarens rum tryggt, någon brydde sig för första gången. Jag fick en remiss till en näringsterapeut och efter flera besök kom det fram att mina enzymer inte bryter ner glukos tillräckligt bra. Jästen som normalt finns i alla kroppar blomstrar av socker. Det kändes för enkelt och samtidigt omöjligt att inte äta socker och minska på kolhydrater.

**I STÄLLET FÖR
DEN LENA,
FUKTIGA OCH
SLEMMIGA
VÄRLDEN
MÖTTES JAG AV
EN BRAND SOM
JAG ALDRIG
TIDIGARE
UPPLEVT.**

Näringsterapeuten gav en massa visuellt otillfredsställande blanketter om en stärkelsefri och lågkolhydrat kost. Efter att trappat ner på vitt mjöl, socker, alkohol och allt annat som fungerat som tröst i flera år insåg hen att min svamp också lever av fruktsocker. Klådan försvann efter 6 månader utan socker i någon form. Inte ens banan, inte ett glas vin, inte något gott som lindrar mot den kalla världen. När jag var på fester och tackade nej till chips, vin, glass och godis trodde folk jag var dryg eller led av någon ätstörning.

När folk håller ur sig opassande kommentarer som “Inte bantar du väl?” har jag börjat säga att jag har kroniska svampinfektioner och bakteriell vaginos.

Den obekväma stämningen kan skäras med en kniv men i alla fall kliar det inte lika ofta längre. **A**

Text/Bild Tove Lillsund

POETEN SOM VILL PÅVERKA

HHON ÄR QUEER, SVART, FEMINIST OCH SYDAFRIKAN. OCH HON RÄDS INTE ATT TA PLATS. MED SIN DEBUTSAMLING *COLLECTIVE AMNESIA* HAR KOLEKA PUTUMA BÅDE UPPRÖRT OCH BERÖRT I SITT HEMLAND. MED ASTRA TALAR HON OM SAMBANDET MELLAN POESI OCH POLITIK, OCH OM VARFÖR BOKEN LANDADE I PRECIS RÄTT TID.

Koleka Putuma kan konsten att fylla ett helt rum med sin röst. Redan från första stavelsen i dikten "Black joy" har hon hela publikens fulla uppmärksamhet. Hon ser på alla i tur och ordning, som om dikten är riktad specifikt till var och en av oss, medan hon långsamt rör sig längs bänkraderna. Vi befinner oss i poesirummet på Bokmässan i Göteborg, men också i Koleka Putumas barndomsminnen av en uppväxt i Port Elizabeth i Sydafrika.

Man kan säga att Putumas resa från Sydafrika till en svensk bokmessa började när hon som fjortonåring fick en skrivuppgift i skolan. Genren var fri och hon valde att skriva en raplåt. Genom rappandet hittade hon till spoken word och för fyra år sedan vann hon en nationell tävling i slampoesi. Tre år senare, när hon precis fyllt 24, debuterade hon med diktsamlingen *Collective Amnesia* som snabbt blev en försäljningssuccé. Hon finns även med på tidningen Forbes Africas lista över de 90 mest inflytelserika afrikanerna yngre än 30 år.

När jag frågar Koleka Putuma om hon hade kunnat föreställa sig vilket genomslag boken skulle få skrattar hon och skakar bestämt på huvudet.

– Nej, absolut inte!

Putuma berättar att hon som tonåring hittade en fristad i poesin, en plats där hon kunde observera världen, utforska sin röst och "kräkas upp sina känslor". Och hon väjer inte för tunga ämnen. Rasism, sexism och homofobi är genomgående teman i boken. Hon skriver om förtryck och övergrepp med ett rakt språk som ibland får det att klumpas i magen. "I don't want to die with my hands up or legs open", skriver hon i dikten *Memoirs of a slave & queer person*. I *X-dinner with skeleton* lyder en rad: "How many abortions have fallen out of your mouth while counting the men in your life?"

– I Sydafrika är det fortfarande en utmaning att vara kvinna och queer. Många påverkas av religionen och det finns ett motstånd mot allt som inte faller inom heteronormen. Men de här frågorna är universella. Sexuellt våld är ett problem överallt, mansrollen är problematisk överallt och bristen på jämställdhet är något vi måste jobba med överallt.

Även om Putuma är för ung för att ha några egna minnen av apartheidregimens systematiska förtryck av svarta vittnar hon om dess brutala efterverkningar. I en dikt beskriver hon apartheid som "a genocide that can still be found in the township".

– Vad som behövs för hela landet är fler ärliga samtal, platser där folk kan mötas och faktiskt prata med varandra. Poesin kan fungera som ingång till en sådan dialog. Om bara någon börjar konversationen känner sig andra mer bekväma att haka på.

Putuma vill inte beskriva sig själv som en politisk författare, fastän hon medger att hon skriver politiskt. Hon berättar att konst och aktivism länge gått hand i hand i Sydafrika, mycket på grund av landets historia av förtryck.

– Poesi användes som ett verktyg för att göra folk uppmärksamma på vad som hände i landet under apartheid. Man ville skapa en medvetenhet och nå ut till människor, både inom och utanför landets gränser. Genom musik och poesi kunde folk förstå allvaret i situationen.

Den här synen på poesi som ett redskap för aktivism lever kvar i Sydafrika än idag, menar Putuma.

– Naturligtvis skriver folk också om helt andra saker, men jag tror att eftersom situationen är som den är så är det svårt att inte skriva politiskt. I vår generation

används ofta spoken word för att uppmärksamma de kamper vi utkämpar idag.

En förklaring till bokens stora framgång kan vara att den landade i rätt tid, tror Putuma. De frågor hon utforskar ligger just nu och bubblar under ytan i Sydafrika, samtidigt som poesin som konstform har blivit allt mer populär. – Mycket av det jag skriver om hänger ihop med utvecklingen i Sydafrika. När boken publicerades pågick till exempel flera studentrörelser bland svarta universitetsstudenter, så när boken kom ut kunde folk relatera till det jag skrev om. Om boken hade publicerats för tio år sedan tror jag inte att folk hade varit redo att ta emot den på samma sätt.

För att fullt ut kunna ta till sig alla nivåer i dikterna krävs en ganska djup kunskap om det sydafrikanska samhället. Det leder till att dikterna blir lästa på lite olika sätt i olika delar av världen.

– I Sydafrika kan folk relatera till de erfarenheter jag beskriver. I andra länder kan läsarna inte känna igen sig på samma sätt, men många är intresserade av att förstå den sydafrikanska kontexten bättre och få en mer ingående förståelse för vad det innebär att vara en ung svart sydafrikan idag.

Idag är Putuma 25 år och hennes texter används redan som kurslitteratur i skolor och universitet. Hon får sin inkorg fylld av mejl från unga läsare som vill fråga henne om både det ena och det andra, något hon beskriver som en väldigt märklig känsla.

– De böcker man läser i skolan är ofta skrivna författare som antingen är mycket gamla eller döda, och jag är både ung och lever. Visst känns det konstigt, men det är också roligt att boken kan spridas och leva vidare. **A**

Skribenten är frilansjournalist

Vad som behövs för hela landet är fler ärliga samtal, platser där folk kan mötas och faktiskt prata med varandra. Poesin kan fungera som ingång till en sådan dialog.

BLACK JOY

We were spanked for each other's sins,
spanked in syllables and by the word of God.
Before dark meant home time.

My grandmother's mattress
knew each of my
siblings,
cousins,
and the neighbour's children's
morning breath
by name.

A single mattress spread on the floor was enough for all of us.

Bread slices were buttered with iRama
and rolled into sausage shapes;
we had it with black rooibos, we did not ask for cheese.

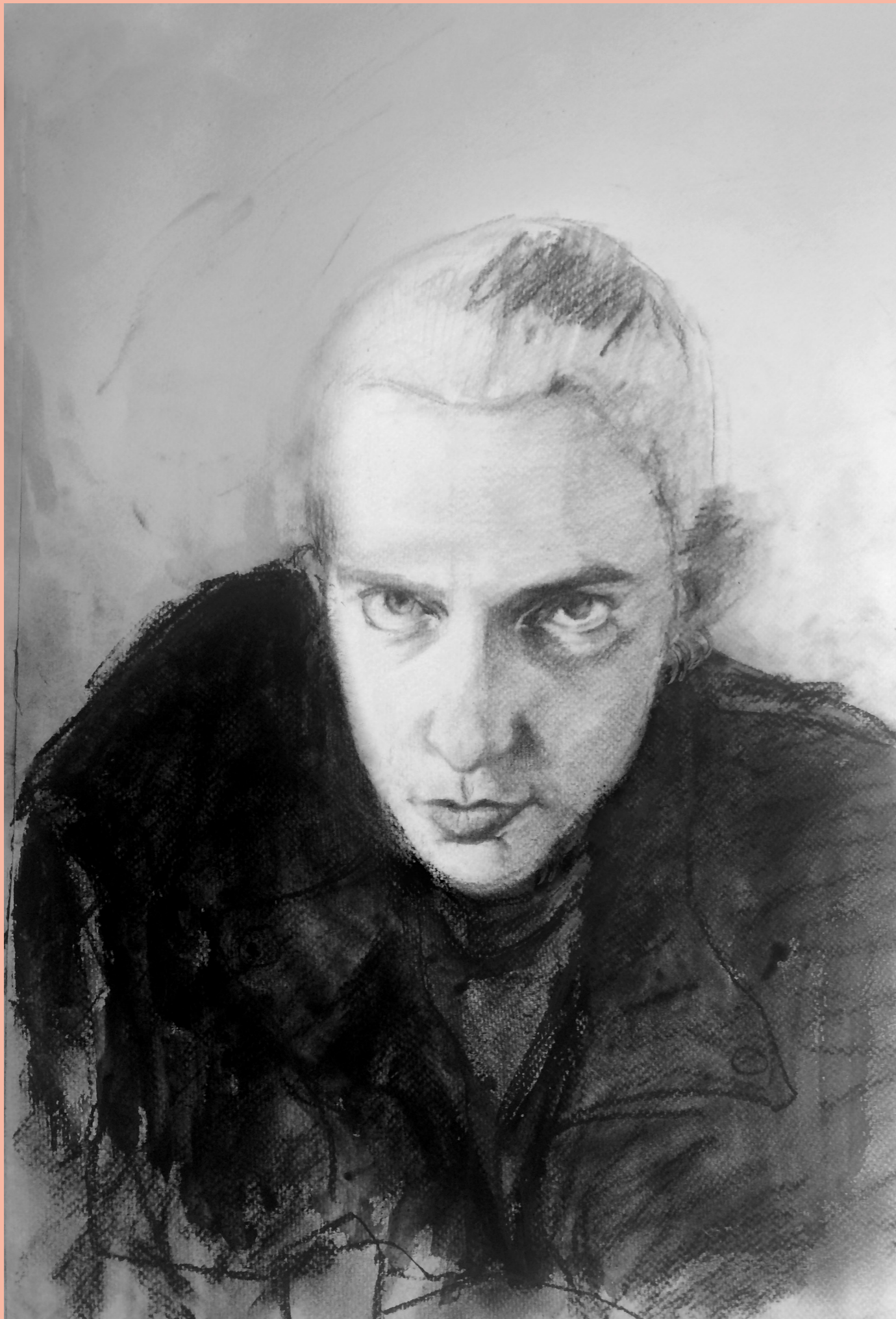
We were filled.

My cousins and I would gather around one large bowl of umngqusho,
each with their own spoon.
Sugar water completed the meal.

We were home and whole.

But
isn't funny?
That when they ask about black childhood,
all they are interested in is our pain,
as if the joy-parts were accidental.

I write love poems, too,
but
you only want to see my mouth torn open in protest,
as if my mouth were a wound
with pus and gangrene
for joy.

Text Anna Remmets

Bild Eleonora Hagström

DEN PROVOKATIVA KULTFÖRFATTAREN KATHY ACKER

Min nyfikenhet på **Kathy Acker** väcktes när jag läste att det kommit ut en ny roman, *Crudo*, av författaren **Olivia Laing** där Kathy Acker är en av romanpersonerna i en slags litterär fantasi. Innan dess var denna ganska svårlästa, punkiga och provocativa författare som föddes 1948 och dog 1997 i princip okänd för mig, liksom för många i den svenskspråkiga, men även engelskspråkiga, kontexten misstänker jag. I biografen *After Kathy Acker* som kom ut härom året skriver **Chris Kraus** (en annan feministisk kulturförfattare) att när hon kontaktade Ackers första make för arbetet med biografen uttryckte denne förvåning över intresset för kvinnan han varit gift med i ungdomen, och påpekade att han inte sett hennes böcker i tryck på många år.

När jag så läste flera av Ackers böcker slog det mig hur extremt passande det var att hon blev en romankarakter i en annan författares bok. Självt brukar hon ju etiketteras som en postmodern författare, och något som verkligen är postmodernt med hennes skrivande är hennes frekventa användning av parafra och pastisch. En skulle kunna säga att hennes verk är fulla av andra texter. Ibland rör det sig om referenser, ibland om rena omskrivningar. Alltihop friskt blandat med Ackers egna berättelser. Som när huvudpersonen i den bisarra utvecklingsromanen *Blod och tarmar i plugget* (1985), Ackers kanske mest välkända verk och ett av de få som översatts, hålls som sexslav och hos sin bildade fångvaktare kommer över **Nathaniel Hawthornes** artonhundratalsklassiker *The Scarlet Letter* och återberättar denna så att den blir en parallellhistoria till hennes egen. Här framträder den

dock i nya kläder med modernt språk som i typisk ackersk anda är pepprat med könsord.

Att Hawthornes berättelse om hur kvinnor i det puritanska 1600-talet stigmatiserades för utomäktenskapligt sex passar in i Ackers roman råder det dock inget tvivel om. Många av hennes verk kretsar just kring den i alla tider kontroversiella sexuellt frigjorda kvinnan. Eller som Acker antagligen skulle säga: den knullande kvinnan. Förutom *The Scarlet Letter* dyker det upp otaliga andra pastischer, parafraaser och referenser i Kathy Ackers böcker. I *My Death My Life* by Pter Paolo Pasolini (1984), där alltså den italienska regissören och författaren **Pasolini** är en av huvudpersonerna, dyker det upp långa stycken av omskrivna **Shakespeare**-dialoger. Titeln har de franska poeterna **Rimbaud** och **Verlaine** i huvudrollerna, som kärlekspar. Andra romanfigurer skriver brev till verkliga författare som **Susan Sontag**. Och så vidare.

Men Ackers verk var också metafiktion i bemärkelsen att de ständigt lekte med fiktionens möjligheter och medvetet provocerade genom att flirta med det autofiktiva. Kathy Acker är ofta en figur i sina egna romaner, kanske mest explicit i *Kathy goes to Haiti* från 1978 som handlar om en amerikansk författare som åker runt i Haiti, ligger med män och träffar kärleken i form av en gangster som redan är gift. Men hon planterar även fiktiva versioner av sig själv i sina verk genom att använda jagberättare eller huvudpersoner med vissa biografiska omständigheter gemensamt med den verkliga författaren, även om de olika karaktärerna allt som oftast glider in och ut ur

olika identiteter. Vad gäller Ackers eget liv så tycks också det ha mytologiserats, delvis av Acker själv, så att det på vissa sätt liknar fiktion.

De biografiska uppgifter som alltid återkommer är att hon var en universitetsutbildad medelklassflicka som gjorde uppror och började uppträda i sexshower och hänga med kriminella. Schablonbilden av ett bohemiskt och självförbrännande konstnärsliv med andra ord alltså. Men som bekant läses både kvinnliga konstnärers faktiska liv och autofiktiva element i deras verk annorlunda än mäns. Kvinnor som lever ickenormativt döms hårdare, och autofiktiva element tenderar att tolkas som bokstaveliga, skvallriga och privata om författaren är en kvinna. Kathy Acker var säkerligen medveten om detta och lekte med bilden av sig själv på ett ytterst självmedvetet sätt. Flera av omslagen pryds av foton på den snaggade Acker. På framsidan till den svenska utgåvan av *Blod och tarmar i plugget* finns en bild tagen av den ikoniska fotografen **Robert Mapplethorpe** där hon står topless med armarna hårt tryckta mot bröstet, läderskärp och en kaxig uppsyn som accentueras av svarta solglasögon. Det är provocativt och uppkäftigt samtidigt som det känns som en återvändsgränd att den kvinnliga konstnärens kropp, hennes utseende, ska ta så stor plats. Men kanske har Acker resonerat att eftersom det ändå förhåller sig så, ska hon driva det till sin spets.

De ständigt återkommande samlagens (genomgående kallade "knull") främsta funktion kanske dock ändå är att i karnevalisk anda ta ner det högtstående på jorden genom att återföra det till den komiska och lite groteska kroppen. När Acker skriver om fittor, kukar, och knullande i samband med amerikanska presidenter (som den till en hund förvandlade president **Nixon** i *Don Quijote* från 1987) och uppburna poeter visar hon att de är människor med människors kroppar och behov. På ett liknande sätt avmystifierar hon stora författares texter genom att använda dem i förvanskad form i sina egna.

Men även om Acker för det mesta har ett underdogperspektiv på makten, och skriver om barn och kvinnor som våldtas och om USA:s kärnvapen och krigsföring i fattiga länder, kommer inte heller hon ifrån den exotism som finns i alltför många skildringar av västerländska kvinnors sexuella frigörelse. Visserligen är hennes blick på huvudpersonen Kathy i *Kathy goes to Haiti* milt sarkastiskt när hon konstaterar att Kathy är en vit medelklassflicka. Men sedan reproducerar hon ändå, ironiskt eller inte, den stereotypa bilden av den svarta mannen och hans omätliga sexualitet och aptit på vita kvinnor. Kathy blir först mer eller mindre kidnappad och våldtagen av taxichauffören som ska köra henne till hotellet. Sedan

blir hon antastad av i princip varje man och småpojke hon möter, tills hon slutligen blir stormande förälskad i (och kåt på) en gift man som snart visar sig vara kriminell. Och i *Blod och tarmar i plugget* blir huvudpersonen som tidigare nämnts kidnappad av en iransk slavhandlare. Liksom hos sina svenska kollegor **Kerstin Thorvall** och **Birgitta Stenberg** för att nämna några, blir den exotifierade svarta mannens kropp hos Acker ett medel för att bryta sexuella tabun.

Var Kathy Acker då sexpositiv? Jag har sett henne kallas det, men tänker att det är en ganska förenklande slutsats att dra utifrån att hon skriver mycket och detaljerat om sex. Och visst finns den råa och besinningslösa njutningen där. Otaliga är scenerna där det "knullas" vilt och hämningslöst. Dessutom är det ofta det kvinnliga könsorganet, konsekvent kallat "fittan", och stimuleringen av denna som står i centrum för skildringarna. Men sexscenerna är också våldsamma, och den kvinnliga njutningen beskrivs ofta ligga nära, och ibland till och med framkallas av, smärta och våld på ett sätt som ligger olustigt nära porrens misogynia fantasivärld.

Ackers sexskildringar är dock långt ifrån entydigt positiva eller bejakande. I hennes berättelser finns en akut medvetenhet om den utsatthet, och inte sällan förnedring, det innebär att vara kvinna. Förutom att våldtas och kidnappas genomgår flera av hennes romanpersoner multipla aborter under förnedrande omständigheter. Men trogen sin svarta humor och karnevaliska syn på världen betar de sig aldrig som de "goda offer" som kvinnor i deras situation förväntas vara. Ackers hjältinnor fortsätter att leva, fortsätter att knulla, oavsett hur många aborter de går igenom och hur många övergrepp de utsätts för. Kanske är det detta som upplevs som det riktigt provocerande med hennes böcker, och inte de detaljerade sexskildringarna och könsorden i sig? Det och hur hon bryter alla språkliga och konstnärliga konventioner och tabun, hur hon använder och förvanskar den västerländska kanons stora texter, och hur hon lockar läsaren till skratt, som är det kanske mest effektiva medlet för att klä av makten som finns, även när hennes berättelser är som mörkast. **A**

Skribenten (född 1985) är kritiker, skribent och redaktör för tidskriften Horisont. Tycker om gamla skillingtryck.

Kathy Ackers verk i urval:

Kathy goes to Haiti (1978)

My Death My Life by Pier Paolo Pasolini (1984)

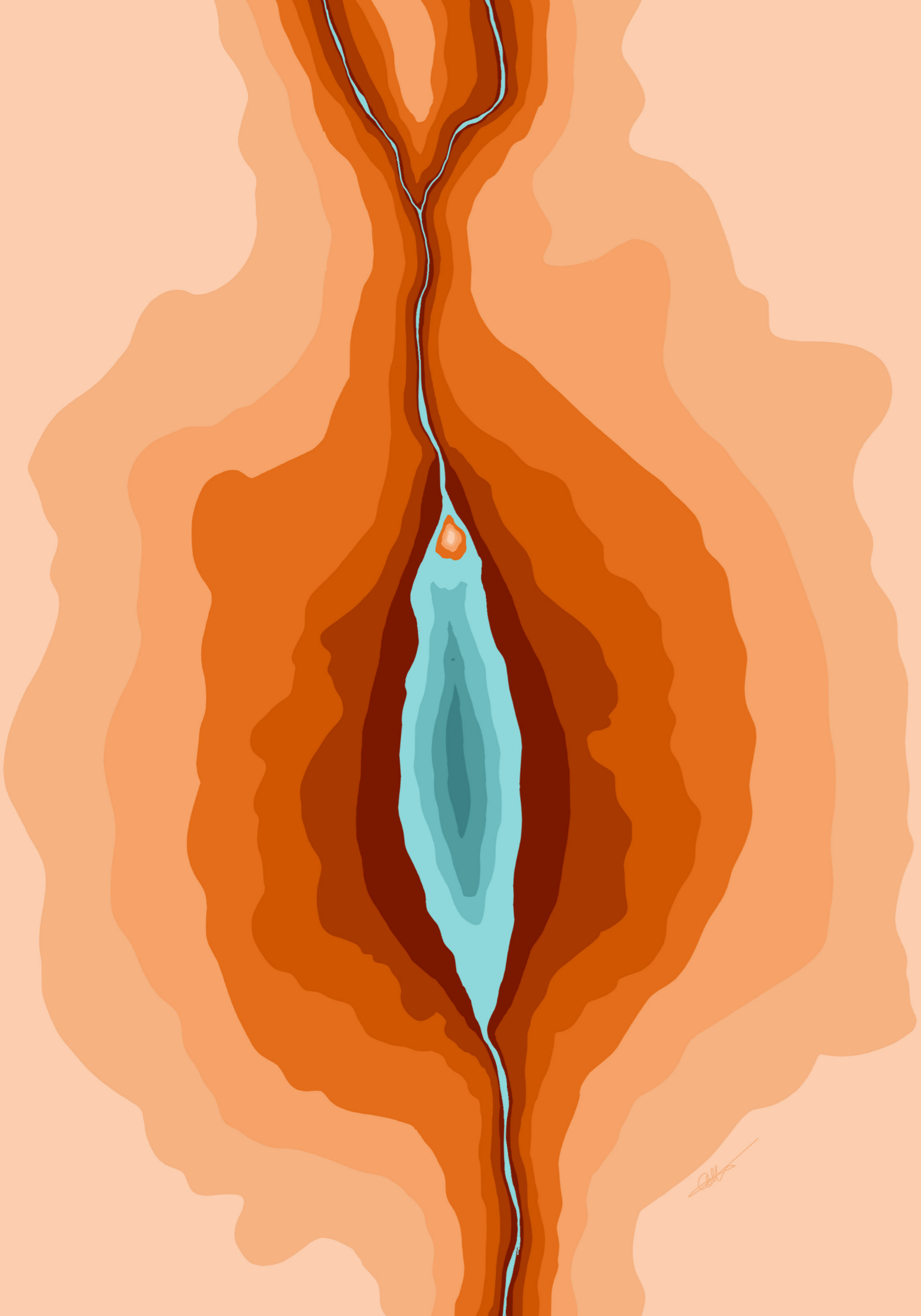
Blod och tarmar i plugget (på svenska 1985)

Don Quijote (på svenska 1987)

In memoriam to identity (1990)

Många av hennes verk kretsar just kring den i alla tider kontroversiella sexuellt frigjorda kvinnan. Eller som Acker antagligen skulle säga: den knullande kvinnan.

Text Kerstin Sättil

Bild Arwen Meereboer

EN FLYTNING OM DAN HÅLLER DOKTORN FRÅN STAN

Flytningar håller fittan frisk och ren, ändå har de i tusentals år setts som orena och något som helst ska döljas. Underkläder som tas av viks så att flytningen inte syns och när vi hör om vätskan är det som tecken på sjukdom. Men vad är egentligen en frisk flytning och varför finns den?

Precis som saliven i munnen hjälper kroppen att bryta ner mat, hålla munnen ren och få maten att smaka gott så hjälper flytningen fittan att vara frisk och gör att sex blir skönt. Ändå är det mindre pinsamt att dregla på kudden när en sover än att ha en fläck av flytning i underkläder en använt. Tystnaden kring och skammen för flytningar har hängt med länge, men tycks börja luckras upp i kölvattnet av mensvågen som dragit fram. Ett sätt att bli vän med sin flytning är att lära känna den för att förstå vad den består av och hur den kan fungera så bra som smörjmedel.

Den medfödda fittans tre olika egenproducerade smörjmedel är lubrikation (en genomskinlig vätska som fittan producerar när den är kåt), smegma (vit kräm som gör att blygdläpparna inte klibbar ihop eller skaver mot varandra) och flytningar. Flytningar är det mjölkiga,

krämiga, såsiga eller kladdiga gulvita/vitgula som kommer från fittan varje dag och torkar till en djupare nyans i grenen på underkläderna. En brukar säga att en har flytningar från något år före mens fram till klimakteriet, men alla slemhinnor är alltid lite fuktiga så även barn och de som inte längre har mens kan ha lite flytningar.

EN SUR FITTA ÄR EN FRISK FITTA

Flytningarnas mängd, konsistens, doft och nyans varierar under menscykeln och genom livet. Variationerna beror på vad flytningen består av för tillfället. Det mesta av flytningen är mjölksyrebakterier, laktobaciller, som gör att flytningen har ett surt pH-värde. Så en sur fitta är en frisk fitta eftersom den sura flytningen gör att dåliga bakterier inte trivs där.

Men vad är flytningen då? Lite mer detaljerat så består flytningen av

bland annat hormoner, enzymer och antikroppar. Innehållet i flytningen blir till genom att sekret, vätska från livmorderhalskanalen, blandas med celler som lossnar från slidans väggar. Cellerna består av kolhydrater som när de bryts ner blir en del av den mjölksyra som redan finns i slidan. I flytningen kan det också finnas till exempel tarmbakterier, hudbakterier och svamp, men så länge pH-värdet är surt mår fittan bra ändå.

Efter mens och fram till och med ägglossning brukar pH-värdet i fittan vara ungefär 4, sedan ökar det och blir under mens omkring 6,5–7. Under mensen är alltså fittan mindre sur, vilket gör att det är lättare att få infektioner och svamp då.

Många har kopplat ihop fittans pH-värde med fenomenet "frätande flytningar" – flytningar som bleker underkläder. En del personers flytning bleker alltid tyget, några har aldrig blekt en enda gren och för andra varierar det under livet. Tyvärr finns inga studier som förklarar varför vissa är "blekare" genom hela livet, medan andra kan behålla underkläder i originalfärg i tiotal år. Att skylla fenomenet på pH-värdet skulle betyda att majoriteten av de som aldrig bleker har problem

med för högt pH – vilket inte stämmer. Forskare i dag funderar istället på om det kan hänga ihop med vilken typ av laktobaciller som dominerar hos olika personer. Men i dag finns alltså ingen förklaring till varför frätandet varierar.

HORMONER ÄNDRAR KONSISTENSEN

Förutom att pH-värdet i flytningen ändras med menscykeln så ändras också kroppens hormonsammansättning, vilket påverkar flytningens konsistens. Precis efter mens, när mycket östrogen har påverkat fittan, brukar flytningen vara mer åt det genomskinliga hållet och tunnare, nästan vattnig. Flytningen tjocknar sedan fram till ägglossningen. Ägglossningsflytningen är lite som äggvita i konsistensen, slemmig och trög. Många som vill veta när de är som mest fertila lär sig att känna igen sin ägglossningsflytning. En kan ha ägglossningsflytning i max fyra dagar i rad. Efter ägglossningen blir flytningen mer genomfärgad åt det vitgula hållet och konsistensen kan övergå från slemmig till lite klumpig. För de som har fitta och tar testosteron, till exempel transkillar, påverkas flytningarna olika från person till person. En del blir väldigt mycket fuktigare och får mer flytningar än tidigare, medan andra blir väldigt torra i stället.

EN FLYTNINGS DOFT

Flytningens doft varierar på samma sätt som mängd och konsistens gör det. Förutom att bakteriesammansättningen i flytningen påverkar doften kan den svett som alla fittor producerar göra att doften ändras. Om en till exempel är stressad eller nervös doftar svetten ofta annorlunda. Många känner till att sparris och ananas gör att fittan doftar speciellt, men det är inte specifikt flytningen som gör att det doftar annorlunda. Allt vi äter påverkar hur de vätskor som kommer från kroppen doftar

och i fittan utsöndras mycket vätskor, allt från svett- och talgkörtlar till kiss och flytningar. Eftersom fittan oftast är en fuktig plats är det alltså där en ska sniffa om en ska lista ut vad någon har för matvanor. Mat som kan göra fittans safter lite sötare kan till exempel vara persilja, selleri, kanel, pepparmynta och kardemumma.

Historiskt har fittans doft både dolts och framhävt. En del tror att det går att dofta sig till om en person med fitta har ägglossning och därmed är fertil, vilket kan ha fått personer med ägglossning att använda parfym för att inte locka till sig människor som vill göra barn med en. Det finns också motsatta historier om hur en framställt parfym som doftar fitta för att locka till sig partner att ha sex med.

OPERERADE FITTORS FLYTNINGAR

Fittor kan vara medfödda, omskurna eller ditopererade. Gemensamt för alla dessa fittor är att de har flytningar. Eftersom flytningar är mer lätttrinnande än till exempel mens brukar det rinna igenom även om en har blivit omskuren/könsstympad på ett sådant sätt att öppningen mellan blygdläpparna förminskats genom en operation.

För den som har fått en fitta genom operation, en så kallad neofitta, så beror mängden flytning på vilken sorts slemhinna som placerats i slidan. Neofittans flytningar är generellt sett mer lika medfödda fittors flytningar efter klimakteriet, alltså till mängden mindre än för de medfödda fittor som fortfarande har mens. Eftersom en neofitta inte har en menscykel så är flytningen mer lika hela tiden. Precis som för andra fittor gäller det att lära känna sin flytning så att en vet när den är annorlunda än vad en är van vid, och om den är annorlunda är det bra att gå till en gynekolog.

NÄR FLYTNINGARNA BLÖTER IGENOM KLÄDERNA

I genomsnitt har en medfödd fitta 2 gram flytning per dag. Om en har kommit i klimakteriet eller bär neofitta har en oftast väldigt lite eller nästan inga flytningar alls utom när en har sex. Mängden flytning kan, precis som konsistens och doft, påverkas av många olika saker. Det skiljer sig åt från fitta till fitta, och varierar bland annat beroende på hur gammal en är, om en nyligen har haft sex eller är stressad.

För personer vars fitta producerar mer flytningar än vad som känns bekvämt, de kanske till exempel blöter genom underkläderna, finns det flera sätt att hantera kroppens flöde. Trosskydd finns i flera varianter. Om en får besvär av de täta engångsskydden kan ett alternativ vara trosskydd i bomull. Bomullstrosskydd blir som ett extra lager underkläder och låter fittan få en luftig miljö samtidigt som flytningarna samlas upp. Dessa återanvänds och tvättas precis som vanliga underkläder.

Ytterligare ett alternativ, som kan användas om det bara är vissa dagar under menscykeln som flytningarna upplevs besvärliga, är menskopp. Menskoppen samlar upp flytningarna inne i slidan, men hindrar därmed även den rengörande ursköjning som flytningen är till för.

Alla flytningar är olika, hur är din? Alla dessa vanliga variationer av flytningens mängd, konsistens och doft gör att det ofta uttalade rådet "gå till läkare om du har onormala flytningar" kan få till följd att många oroar sig i onödan. Om en lär känna sina flytningars variationer så kan en veta när flytningen betar sig annorlunda än den brukar och det är först då en behöver gå till doktorn. För att lära känna dina flytningars variationer kan du undersöka det på pappret

när du torkar dig, stoppa in ett finger i fittan och undersöka flytningen eller sniffa i underkläderna. För att kunna se samband med till exempel menscykeln, stress eller sex kan en fylla i hur flytningen vanligen varierar i till exempel en mensapp.

NÄR FLYTNINGARNA INTE ÄR FRISKA

Genom flytningarna kan en som sagt lära sig mycket om hur ens fitta mår och var någonstans i menscykeln en befinner sig. Flytningen kan också signalera att det är något som inte står rätt till och behöver undersökas.

Om flytningen luktar mer eller annorlunda än den brukar kan det, förutom tecken på en könssjukdom, vara ett tecken på det som kallas bakteriell vaginos eller slidkatarr. Bakteriell vaginos, ett slags bakterieobalans i slidan, kan dyka upp när pH-värdet är högre än 4,5 och laktobacillerna minskar medan andra bakterier växer till. Obalansen kan till exempel bero på menscykelns variationer, på sex med en oskyddad kuk eller för mycket tvättande med tvål. När mjölksyran minskar kan flytningen börja lukta mer fisk än filmjolk och ibland blir den lite gråaktig i färgen. Tillståndet är ganska harmlöst, men obalansen gör det lättare för infektioner eller svamp att växa till. Bakteriell vaginos kan gå över av sig själv eller med hjälp av receptfria medel från apoteket som återställer syrligheten. Det rekommenderas ändå att be en barnmorska eller gynekolog att undersöka saken eftersom symtomen för bakteriell vaginos är så lika symtomen för flera könssjukdomar. Om en har bakteriell vaginos som inte ger med sig kan en få antibiotika av en läkare, men antibiotika leder ofta till svamp så många vill undvika den behandlingen.

En annan flytning att se upp med är den som är grymig som keso, det

är oftast ett tecken på svamp. Flytning som blir mer gul eller gröngul kan vara ett tecken på någon könssjukdom.

FLYTNINGAR I SAMHÄLLET

När flytningarna fortfarande flyter och är friska är de som sagt vitgula i färgen, men när de torkar i underkläderna kan färgen mörkna. Dessa fläckar är något många försöker dölja genom att vika så att fläcken inte syns eller genom att använda trosskydd. Skammen och äcklet inför den friska flytningen har flera förklaringar. En teori är att saker kan ses som smuts bara för att de tycks vara på fel ställe. Kroppsvätskor ska hålla sig inne i kroppen, och blir smuts när de kommer ut och syns, precis som mat både kan vara något ätbart och skräp beroende på om det ligger på tallriken eller i vasken. En annan idé om varför många tycker illa om flytningar är att människor vill ha kontroll – en vätska som rinner ur kroppen utan att man kan styra över det kopplas till barn och gamla som till exempel kissar på sig. De flesta tror också att flytningar anses som äckligare än till exempel sperma eftersom de kommer från kvinnor och transpersoner som till skillnad från män alltid haft lägre status.

Synen på flytningen som smutsig gör att den precis som mens helst inte ska märkas, även om den är svår att dölja eftersom den flyter fram varje dag. I dag finns många företagare som återskapar idén om att flytningar är äckliga och ska döljas eftersom de ser sin chans att sälja trosskydd, tvål och parfym, trots att fittan klarar sig bäst utan. Andra företagare har gjort affärer på att flytningar är sexiga. Ett exempel på det har syntts i tv-serien *Orange Is the New Black*, som utspelar sig i ett kvinnofängelse i USA. De fängslade kvinnorna har förstått att alla inte tycker illa om flytningar, utan att människor kan

tänka sig att betala för att få dofta på en trosa med flytning i. Försäljningen av trosorna blir snabbt framgångsrik.

SPÅ DIN FLYTNING

På den svenska versionen av det webbaserade uppslagsverket Wikipedia beskrivs flytningar med två meningar som meddelar att de kommer från fittan, att de är normala och att de kan vara ett tecken på sjukdom. Under barnmorskeutbildningar ligger också fokus på flytningen som tecken på ohälsa, i stället för hälsa. Kanske är det därför som många skäms för, och oroar sig över sina flytningar. Att som person med fitta alltid få information om flytningar på det sättet påverkar: Det är normalt men! Se upp, den kan vara ett tecken på sjukdom! Sättet att prata om flytningar som något vi bara bryr oss om som tecken på ohälsa gör att många oroar sig i onödan i stället för att lära sig känna igen tecknen från den egna kroppen. Kunde vi i stället tänka oss ett samhälle där vi ses och spår i flytningar i stället för kaffesump? Med tanke på allt du kan utläsa om kroppen i din flytning skulle troligen fler spådomar slå in än vad som går att utläsa i den traditionella sumpen. Flytningar som torkat bildar dessutom ett ormbunkesmönster om man tittar på dem i mikroskop, ett rätt så fint mönster att skåda framtiden i. **A**

Skribenten är frilansjournalist och fittaktivist som älskar snö

Text Ann-Sofi Carlsson

Bild Sten Snickars

INGENTING

I rygglutet sitter den, med slingrande tentakler kramar den henne tills hon inte längre kan andas. Hon sitter fast i ett skruvståd. Varm. Kall. Hon har slutat räkna timmarna. På natten är det ingen vits. Hon ligger vaken.

Bläckfisk.

Hon kryper ihop i fosterställning. Täcket har fallit ner på golvet. Hon stirrar monstret i vitögat. Det har åtta armar, som svajar som sjögräs, griper tag om midjan på henne, sträcker sig mot låren. Hon blundar. Men smärtan är omöjlig att blunda bort. Hon måste upp.

Värktabletterna ligger längst in i badrumsskåpet. Egentligen borde det vara ett låst skåp, men för vem skulle hon låsa – sig själv? Här finns inga snälla barn. Dessutom skulle hon bara tappa bort nyckeln.

Hon greppar tablettförpackningen, skakar den, viker upp flikarna och plockar ut tablettkartan tillsammans med bipacksedeln med doseringsanvisningar och biverkningar, en lång lista hon aldrig kommer att orka läsa igenom. Sedan vänder hon på kartan, för att trycka ut en tablett.

Hon stelnar till. När tog hon den sista tablett?

Hon kramar förpackningen och stirrar rakt ut i luften. Framför henne tvättfatet med en halvt osynlig spricka och den slarvigt tvättade badrumsspegeln med gamla och nya tandkrämsstänk. Snart ser hon att ögonen i spegeln tittar tillbaka på henne, stora svarta ögon med blå skuggor under fransarna. Ljuset faller in snett från hallen. Krampen i magen gör att hon faller ner på knä.

Hur kunde hon vara så dum?

Hon reser sig och finkammar badrumsskåpet. Hudkrämer och tvällösningar och ansiktsvatten. Plåster och nagelsaxar och tandborstar och xylitol tandkräm. Gasbindor och näsdroppar och koltabletter. Bindor och trosskydd. Kyppakkaus med stora bokstäver och till och med tabletter mot illamående, för båtresor. Underst en förpackning med aspirintabletter.

Nöden har ingen lag. Hon trycker ut en tablett och sköljer ner den med vatten.

Hon fyller tandborstmuggen en extra gång och tömmer den. Sedan lägger hon förpackningen på tvättfatet, fullt synlig, lämnar badrummet, går genom hallen till sovrummet och kryper ner under täcket igen, viker in det på båda sidor om kroppen, som om hon låg i en puppa, som om hon var den där fjärilen som snart är på väg att veckla ut sina vingar.

Det hugger till igen eller snarare: en utdragen kramp.

Aspirin.

I grundkursen i organisk kemi tillverkade de acetylsalicylsyra. Det var en vanlig förestringsreaktion. Genom att justera temperaturen och trycket i kolvarna i dragskåpet kunde de få jämviktsreaktionen att förlöpa i önskad riktning. Extraktion och tvätt. Till sist ett vitt pulver, som ingen vid sina sinnens fulla bruk skulle stoppa i sig.

Hon frågar sig hur länge. En halv timme eller en eller två.

Hon vrider sig under täcket, lägger sig på vänster sida, på höger sidan, på mage.

Sedan sätter hon sig upp och drar ut lådan på nattduksbordet. Där är vetepåsen. Motståndet känns som en kyla i kroppen när hon reser sig och framåtböjd börjar röra sig genom rummet. Kökslampan svajar, det bildas geometriska mönster i taket. En minut i mikron och saken är klar.

Pling!

Hon lägger sig igen, drar upp täcket till hakan. Vetepåsen ångar värme mot huden. Strumporna sparkar hon av sig. Solen glimmar, blank och trind, vattnet lik en spegel.

Vinden drar.

Vem kan segla förutan vind?

Du ska inte tro det blir sommar.

Hon följer sekund- och minutvisarens gång på väckarklockans urtavla med blicken. De ger ifrån sig ett svagt fluorescerande sken, som snart är borta. Det stora trädet utanför fönstret

kastar skuggreflexer på rullgardinerna. Trafikljudet tränger genom de tredubbla fönster-rutorna, som ett ömsom stigande, ömsom avtagande muller.

När en halvtimme har gått känner hon kväljningarna, precis som den gången i högstadiet. Då tog hon också en aspirin-tablett, i hälsovårdarens rum. Hon svor på att aldrig göra om det.

Hur kunde hon vara så dum? Apoteket ligger ju bara runt hörnet, men vilket apotek som har öppet ...

Den sura smaken bränner i näsan när uppkastningarna rusar genom halsstrupen och träffar toalettstolen, mitt i prick. Hon ligger på knäna. Hon böjer sig ner. Kramperna har bara börjat. De går som en våg genom kroppen.

Med de gulröda matresterna lämnar det sista av hoppet henne. Inget av acetylsalicylsyran kan ha hunnit sugas upp av tarmarna.

Vem kan hon ringa mitt i natten och be om värkmedicin?

Kim bor närmast. Hon fingrar på knapparna och känner att hon inte är klok. Men samtidigt är hon desperat.

Hon darrar medan hon slår numret.

Kim har telefonen avstängd. Hon blåddrar genom telefonlistan och slår signal efter signal. Johanna. Maarit. Men ingen har på telefonen. Ingen är så dum att den har på telefonen mitt i natten.

Hon hoppar över dem som bor i grannkommunen, för hur skulle de komma hit utan bil mitt i natten, gående? Och sedan sitter de väl där med aspirin- eller disperin-tabletter de med. Eller helt utan värkmedicin.

Ett-ett-två.

Tanken blixtrar till genom hennes huvud. Hon kunde ringa ett-ett-två. För att värktabletterna var slut, för att hon inte hunnit köpa nya. För att det var tusen andra saker som genomkorsade hennes hjärna när hon tryckte ut den sista tablett.

Hon slår numret.

- Jag håller på att dö, säger hon när rösten svarar. Jag tror det är blindtarmen.

- Kan du uppge namn och adress och personnummer?

- Jag håller på att dö ...

Namnet fastnar på hennes läppar i en hulande snyftning.

- Vi skickar en ambulans bara vi får adressen. Det ordnar sig. Försök att hålla dig lugn!

Hon lägger på luren. Nu är det gjort, tänker hon och blir stilla. Sedan kommer en kramp och hon blir tvungen att gunga kroppen fram och tillbaka.

Solen glimmar.

Legio.

Hon kastar sig ner för ett brant stup i mörkret.

Ambulansmännen ser skeptiska ut. Hon ser inte så värst sjuk ut. Men så viker hon sig dubbel av smärtan.

- Ta i här, säger den ena, med kraftig finsk brytning.

Hon lutar sig mot hans arm när de går ut i trapphuset och hela vägen ner i hissen. Ambulansen står parkerad på trottoaren. Den är gul med röda och svarta bokstäver. Bakdörrarna öppnas och hon får stiga in och lägga sig ner på rygg.

Sedan sätter sig bilen i rörelse. Taket skakar, väggarna skakar, hela britsen skakar. Det känns om möjligt ännu värre som hemma i sängen. Hon vill kräkas, men håller sig av hänsyn till den vita, sterila ytan. Bilen kränger till i en kurva och det känns som om hon håller på att åka av britsen.

Har de glömt att spänna fast henne?

Med ens stannar ambulansen. Dörrarna slås upp och den iskalla nattluften omger henne. Himlen är gulsvart. Om lyktorna inte lys-te upp entrén skulle hon kanske kunna se månens skära.

Hon bärs in och får lägga sig på en ny bädd. Lysrören blinkar blåvita mot taket. Någon drar

ut ett draperi, som skyddar henne för förbi-passerandes blickar. En skötare lutar sig fram över henne. Vill hon ha något?

En värktablett.

Efter ett tiotal minuter får hon en genomskinlig mugg med två tabletter och ett vattenglas i sin hand. Hon håller ut tabletterna, slänger in dem i munnen och dricker glupskt.

Två tabletter, himmelskt.

Under en lång stund händer absolut inget. Magen och ryggen krampar fortfarande, men kanske inte lika starkt som tidigare. Hon hör dörrar öppnas och stängas, raska steg över golvet, dämpade, avlägsna röster.

Ansiktet skrynklas ihop. Värktabletterna blandas med vätskan i magen och de verkande substanserna börjar spridas i kroppen. Hon känner sig tom. Hon känner sig kall. Hon ångrar att hon ringde.

Efter ett par timmars väntan kallas hon in till ett ljust rum. Hon får dra av sig trosorna.

En gynekologisk undersökning vid nitton års ålder är ingenting.

När den handskbeklädda handen kommer trevande rycker hon till. Hon kryper ihop i fosterställning – ett illvrål genom korridoren. Efter ännu ett försök ger läkaren upp. Det får bli en ultraljudsundersökning istället.

Hon dricker vatten, tills blåsan håller på att spricka.

De andra patienterna i rummet småpratar med varandra. En av dem har mist sitt barn. En annan har blivit opererad i underlivet.

Var är läkaren?

Ska jag verkligen dricka mer vatten?

Här kommer ännu en kanna. Bara drick, flicka lilla!

Jag är ingen flicka, jag är nitton och har nyss börjat studera vid universitetet. Jag fick min första mens vid tolv års ålder. I vanliga fall har jag värkmedicin hemma – det ska aldrig hända igen, jag lovar.

En av patienterna i rummet är pratglad. Hon blev änka när hennes man fick en propp mitt

under julmiddagen. Det är åtta år sedan, ändå har hon inte kommit över det. Men hon klagar inte. Hon har i alla fall sluppit sina blödningar nu. Så länge det finns liv, finns det hopp.

Till sist kommer läkaren, mer än en timme försenad. Ett nytt rum med dämpad belysning. En kletig gel på hennes mage. Ett kallt munstycke. En svartgrön bild. En apparat som låter.

- Allt ser bra ut, säger han. Har du lidit av mensvärk förr?

Hon nickar.

- Jag ska skriva ut värktabletter.

Han känner på henne genom ändtarmen och sedan får hon dra på sig byxorna igen, medan han sitter vid skrivbordet och skriver under några papper.

Hon får ett recept i sin hand. Undersökningen visar inget avvikande. Och då värkmedicinen har hjälpt är det knappast blindtarmen. Hon får läggas in på avdelningen till nästa dag.

Sköterskorna kommer med nya små tabletter i genomskinliga muggar, men nu behöver hon dem inte längre. Hon känner ingenting. A

Skribenten är författare och matematiklärare

Text Adrian Perera

Bild Sara Östman

HUR SKYDDAR MAN EN VÄRNLÖS VARELSE I ETT SAMHÄLLE DÄR MAN INTE KAN SKYDDA SIG SJÄLV?

– ETT SAMTAL OM
SKRIVANDE

Här följer en redigerad transkribering av en 23 minuter lång intervju med författaren **Athena Farrokhzad**. Hon är klädd i svart huvtröja med "Ruskeat Tytöt" tryckt över bröstet, omringad av resväskor. Klockan är 10 och det är morgonrusning på Hotel Arthur i centrum av Helsingfors. Besökare och hotellpersonal myllrar i hotellets restaurang. Utanför är himlen grå. Det är november och gräset växer. Om en timme ska hon hålla en föreläsning i en av stadens förorter. Jag vill tala med henne som två författare – jag som nybörjare, hon som etablerad poet. En diskussion om villkoren för deras konst över en kopp kaffe. Vi får se vad vi hinner med.

Farrokhzad: Vi har ju inte så lång tid.

Perera: Nej, det har vi inte [skrattar].

Farrokhzad: Väldigt kort tid till och med.

Perera: Skriver du nånting?

Farrokhzad: Jag skriver ju hela tiden ... Fast väldigt, du vet, mot bättre vetande och i förtvivlan. Och med en föreställning om att det inte kommer att bli nånting. Hela tiden.

Perera: Men du har nåt större projekt på gång?

Farrokhzad: Jag har inte så mycket tid till poesiskrivandet. Jag har så mycket undervisning och resor och en massa projekt ... Det jag skriver är mest pjäser faktiskt. Jag håller på att skriva klart en pjäs nu. *Om Medea och Moralen*, för Nationalteatern i Oslo. Det är mycket annat jag måste igenom för att komma till dikten. Men jag har ett projekt som jag håller på med. Väldigt sällan men ibland.

Perera: Vad är det?

Farrokhzad: Det handlar på olika sätt om sånt som jag alltid brukar skriva om. [Småskrattar] Tyvärr. Men i relation till graviditet och barn och föräldraskap och att inte vara den som *får* ett arv. Som *Vitsvit* till exempel handlar om eller *Trado* handlar om. Utan att vara den som ska *ge* ett arv. Och vad man gör då. [Skrattar] Helt enkelt om hur migration och rasism – ja, ständiga teman – filtreras genom graviditet, spädbarn, föräldraskap ...

Perera: Hur känns det att skriva om nåt så intimt?

Farrokhzad: Eh, svårt.

[Bestick strömmar från kyparens händer ner i en svart plastdunk].

Farrokhzad: Jag har sagt om det här att det är det mest intima jag har skrivit. För *Vitsvit* är inte alls en personlig bok, på ett sätt, för mig. Den handlar inte så mycket om mig. Om mina föräldrar eller min familj. Du vet.

Perera: [Skrattar] Ja.

Farrokhzad: Den är inte så biografisk på ett sätt ... På bokmässan i Göteborg så var jag på ett samtal ... I år var väl inte du med?

Perera: I år var jag inte med, nej.

Farrokhzad: Jag var på ett samtal. Det var en som sade såhär: "Det finns två typer av författare: de som skriver om nåt som de vet nåt om och så finns det vi som försöker undersöka det som vi inte känner till". Och så var det som att han sa "ja men, ingen värdering i det". [Skrattar] Fast det var så otroligt uppenbart att det var lite bättre att undersöka det man inte visste nånting om. Och jag bara tänkte att han har så otroligt fel. Jag tycker att den uppdelningen är väldigt falsk och inte korresponderar med mänskors erfarenhet av vad det är att leva eller skriva. Att skriva nära sitt liv betyder nödvändigtvis inte att skriva om det man vet nåt om. Det skulle vara som om den levda erfarenheten – bara för att den är levd – är existentiellt, politiskt, filosofiskt *uttömd*. Och det är den ju inte. Eller *tillgänglig* ens, ibland kan den ju till och med vara otillgänglig. Ganska ofta är det ju så. Ja men, jag är ju intresserad av det där. Att skriva om det.

[Kyparen torkar bordet och plockar glas. Glas studsar mot glas och överröstar Farrokhzads skratt]

Farrokhzad: Att bygga på det. Nån sorts ständig vilja att undersöka vissa erfarenheter – av vilket material består de av, vilka frågor är grundläggande, vilka paradoxer finns i hjärtat av det materialet. Det är väl också därför jag är intresserad av det arketyppiska. Alltså, visst: nära det egna livet. Men jag är alltid intresserad av det arketyppiska.

Perera: Vad betyder "det arketyppiska" i det här fallet?

Farrokhzad: Jag tänker att både *Vitsvit* och *Trado* är böcker som verkligen inte handlar om en specifik plats eller en specifik tid eller en specifik konflikt. De handlar om saker som kanske är deriverade ur en plats i tiden, ur konflikt och karaktärer, men i grund och botten är det fråga om vad den grundläggande psykiska figurationen, eller politiska dispositionen eller existentiella frågeställningen för de här erfarenheterna är. Det handlar ju *allt* skrivande om i viss mån men jag tänker att i mitt fall är

Jag har aldrig varit med om så mycket rasism som när jag gått omkring med mitt lilla spädbarn ute i samhället.

det ett ganska utmejslat stilgrepp. Jag är intresserad av att söka det arketyppiska. Den grundläggande figurationen i "nu" och "då", vad är det att bära, föda och *uppfost*ra ett barn i en kontext där man är i *avsaknad* av ett arv som man kan lämna vidare, man vet inte vad det betyder. Det finns en sorts extrem diskontinuitet mellan en själv och ens tidigare relationer.

[Barn jollrar i bordet bredvid. Ett av dem säger "katso äiti, kana!"]

Farrokhzad: Vad gör man då när man själv ska vara den som är nån sorts kontinuitet? Alltså, jag tänker på migrationen som en sorts triangel mellan språk och kropp och plats som faller samman. De av nationalstaten förväntade, förgivet tagna relationerna mellan noderna i denna triangel faller samman i migrationens ögonblick eller erfarenhet och. Ja. Hur förmedlar man en plats och ett språk och en kroppslighet utifrån det sammanfallet? Dels det. Och sen är det ju mycket fråga om – apropå rasismen som en annan figuration: hur skyddar man en värnlös varelse i ett samhälle där man inte kan skydda sig själv? Du vet.

Perera: Ja.

Farrokhzad: Vad händer med ... Vi kan säga såhär, jag har levt nästan hela mitt liv utanför den reproduktiva monogama heterosexualitetens livsform. Och när man gör det så tänker man "åå, den reproduktiva monogama heterosexualiteten är, wow, den verkar vara den av samhället

sanktionerade livsformen". Och det är den ju. 100 procent på ett massa sätt. Men det har varit så tydligt för mig att i relation till att bli förälder som icke-vit tillsammans med en annan icke-vit person att *jävlar* vad det *inte är sanktionerat*. Ens i en monogam heterosexuell relation. Du vet. Vi är deras mardröm. Vi föder barn. Här är vi och vi föder barn. Jag har aldrig varit med om så mycket rasism som när jag gått omkring med mitt lilla spädbarn ute i samhället. Aldrig nånsin. Aggressionerna det väcker i den fascistiska [småskrattar] delen av samhället att de här mänskorna, inte nog med att de *finns* – de *reproducerar* sig. Och *med varandra*. Det finns nåt oförlåtligt där. Också för oss som ändå är ganska etablerade i samhället och kanske nu är lite medelklass – att inte begära vithet. Det är förhatligt. Ja ja. Skit samma. Det är det jag håller på med. Men också bara en sån här allmän fråga som jag tror finns för alla föräldrar: "Men vad ska jag *göra* med dig? [småskrattar] Vad ska jag lämna vidare till dig? Vad ska jag lära dig om vad det är att vara mänska? Ska jag lära dig att äta yoghurt?" Nämen jag vet inte. [Skrattar] Eller du vet. Ska jag lära dig att katter är gulliga? Allt det som är världen och arv blir så satta ur spel när man ska förmedla dem.

Perera: Jag tänkte på det du säger, att göra en uppdelning. Att det finns en tanke om dem som skriver litteratur som en utforskning och de som skriver böcker om sin egen erfarenhet. Jag tänker att både du och jag handskas med liknande teman – migration och familj ...

Farrokhzad: [Skrattar] ja, det kan man säga.

Perera: Jag har haft jättesvårt att kunna hantera den här tanken. "Ja men, du skriver bara om din erfarenhet." Den här tanken som kommer utifrån. Vid nåt skede slutar man själv förstå att du som författare har satt tid på litterära grepp, du har satt tid på att utforska karaktärer, du har satt tid på att skapa ett hantverk. Hur hanterar du det när du verkligen skriver om ...

Farrokhzad: I don't know. Jag vet inte. Dåligt. Antar jag. [Skrattar] Det går inte så bra för mig. Om inte den frågan fanns tror jag att jag skulle skriva oändligt mycket mer faktiskt. Det är en enorm reduktion att bli speglad genom sin biografi. Och inte genom sina estetiska horisonter. Så har det varit för kvinnor genom alla tider och nu är det extremt för oss som skriver utifrån dessa frågor. Jag hanterar det på olika sätt. Dels genom att vända mig till dem jag är intresserad av att skriva för och med och genom, både i litteraturhistorien och de faktiska människorna – författare och läsare – de som förmår känna igen mig som en mänska i historien och i nuet. Anledningen till att du och jag inte blir igenkända som konstnärer är för att vi inte blir igenkända som människor. Det är ytterst det. Där tror jag bara att man måste vilja vända sig till dem som känner igen en som en mänska, och dem man själv känner igen sig i som mänska. De andra kommer att göra sin reduktion ändå. Dels så. Dels tänker jag på att **Inger Christensen** pratar om att ... Nämen jag minns inte hur hon formulerade det, men det hon säger är att hon vill luta sig tillbaka i språket, i sitt skrivande, som en sorts samlare av det som flyger runt omkring, av diskurser. Och jag tycker att det är en väldigt sympatisk bild men jag har tänkt på att för mig är det precis tvärtom. Jag tänker att det är så för dig också. Att det vi gör är att luta oss så långt fram i språket som möjligt. Stå framåtvända. På tå i språket. Och vara beredda liksom.

Perera: Vad menar du med det?

Farrokhzad: Jag tror att det handlar om en fråga om *riktning*. Om vart det man skriver *riktar sig*. Och jag föreställer mig att när hon säger att hon lutar sig tillbaka så menar hon att språket riktar sig till henne. Det finns där och så kan hon bara ... Medan jag till exempel och många med mig måste *fånga* språket. För att språket är våldsamt. Vi har helt enkelt en annan erfarenhet av språkets våldsamhet, för att språket är en sån enorm ... Språket är det som i hög utsträckning reglerar den avhumaniserande diskursen kring vissa kroppar. Språket är våldsamt. Så därför måste man *fånga språket* och *rikta om det* – som en pil, tillbaka. Att det finns ett behov av riktning i det som man skriver till följd av det våld som man lever med

och det språkliga våld som man lever med. Och jag tror att den där riktningen också kan skapa en illusion av – och den kanske till viss del också är sann – av tydlighet. Jag tänker på din diktsamling – det är en väldigt *tydlig* bok. Den är väldigt estetiskt *utsagd*. Den är väldigt *kommunikativ*. Och varför är den kommunikativ? Jo för att det här måste för fan kommuniceras. Det är inte en fråga om. Det kanske handlar om att man inte har råd med att det inte kommuniceras. Och det som är väldigt riktat, väldigt rakt fram, väldigt kommunikativt kan också uppfattas som avsaknad av estetiska finesser. Vilket är – så klart – fel förståelse. Nu blir jag hämtad snart.

Perera: Aha, för när jag tänker på hur du skriver ... Du skriver i rebusar. Det är så väldigt intertextuellt, det finns så mycket bilder där ...

Farrokhzad: Jag ska bara svara Sonja som är här ... Så ... Säg.

Perera: Ja men, jag tänker ...

Farrokhzad: Jomen det kanske är rebusar, fast det finns också ett väldigt tryck. En riktning utåt. Eller? Vad tänker du på?

Perera: Ja. Men jag tänker att när du talar så uppfattar jag det som att man vänder sig till ett samhälle – du har en vilja att uppnå en förändring. Det är därför du *vill* skriva. Men sen *hur* du skriver, det kan variera. Om du väljer en estetik som är otroligt avskalad eller en som är mer intertextuell – det är där det konstnärliga stiger in på riktigt.

Farrokhzad: Ja, men jag tycker att jag har ... Men det är intressant. Det är intressant. Jag brukar aldrig få höra det här. Att det är rebusartat och intertextuellt och inbyggt på nåt sätt. Du har ju rätt i det. Jag menar det är ju det. *Vitsvit* är en hyper intertextuell bok ... Jag brukar inte få höra det bara. Men jag tror att det här som jag skriver nu är mer ... Rakt. Jag vet inte. Jag håller fortfarande på och uppfinner en form. För det jag vill skriva. Det är ett sorts brev. Det är därför jag är osäker ifall det kommer komma nästa år eller ifall det kommer komma nånsin.

Perera: Är det från en förälder till ...

Farrokhzad: Till barnet. Men. I don't know.

Perera: Och hur hänger det ihop med den tid vi lever i tror du?

Farrokhzad: Jag vet inte. Vad tror du?

Perera: Jag vet inte. Det är mina sista minuter med dig. Jag vill gärna veta hur du tänker som konstnär ...

Farrokhzad: Hur brevet hänger ihop ...

Perera: Hur *ditt* brev. Ditt val att skriva ...

[Kyparen plockar undan bestick och fat]

Farrokhzad: Det kanske handlar om det jag pratat om: att det är en riktning. En tydlig riktning. En tydlig adress.

Perera: Är det nån form av varning?

Farrokhzad: *Varning?*

Perera: Det kanske är fult att analysera din text innan den fötts.

Farrokhzad: Nä. Men jag kan tänka att det handlar om att om man skriver om de här sakerna medans man är gravid till exempel. Eller om man förhåller sig till graviditet och spädbarn så ... Man skriver till nån som inte finns. Man skriver *om nån* som inte finns. Så då kanske man också måste skriva *till* den där personen för att den *ska finnas*. Det var bra sagt. Det tar vi. [Skrattar] Alltså att det finns nåt med adressen som också är ett sätt att få nån att uppstå.

Perera: Så du skriver nån till liv? Det är mycket grundläggande för fiktion.

Farrokhzad: Ja, jag skriver nån till liv.

Perera: Men sista frågan då. Vad har du för ansvar som författare i den där skapelseprocessen?

Farrokhzad: Ett ansvar helt enkelt. Ett ansvar som alla människor som arbetar har. Man har alltid ansvar för sitt material. Jag har ett ansvar.

Perera: Men vad betyder det? Har du ett ansvar för att det blir en skön berättelse, en bra berättelse? Alltså vet du, *vari ligger ansvaret?* Ligger det utanför texten?

Farrokhzad: Jaha.

Perera: [Skrattar]

Farrokhzad: Jag tänker att ansvaret ligger i att delta i kampen om hegemoni. Alla berättelser utformar ju ett sorts hegemoni. Inte bara berättelser, också vapen [småskrattar]. Alltså inte bara diskurser utan också

materialitet. Men jag menar att alla berättelser deltar i att utforma en samhällshegemoni kring vissa frågor och fält. Jag tycker att ansvaret man har när man skriver är gentemot den hegemonin. Alltså, det vill säga "vilken berättelse vill jag låta finnas i världen. Och varför." Och vad gör den berättelsen med den som läser, den som skriver, den det berättas om. Och med världen.

Perera: Alltså nu efter att jag skrev *White Monkey* så hade jag ... Så hade jag den tanken. Men det var det som gjorde att jag inte kunde skriva. För jag tänkte så mycket på omvärlden.

Farrokhzad: Alltså i den där *Fabriken* boken?

Perera: Ja. Men nu när jag skrivit nytt så har jag verkligen tänkt bort ... Allt.

Farrokhzad: Bra. Men jag tror att den andra boken också är en svår bok att skriva.

Perera: Du tänker inte att det hänger ihop med det vi talat om hittills, om fiktion och hegemoni och att uppfattas som den som endast skildrar sin egna erfarenhet, dokumenterar istället för att skriva skönlitteratur?

Farrokhzad: Jo, säkert, men att tänka på omvärlden, det är ju också nåt som kommer sig av att ha blivit läst. Att ha blivit läst. Att ha blivit recenserad. Att ens text har *mött världen*. Alltså det är en så typisk andra boks grej att man blir paralyserad av omvärlden. Tror du inte det? **A**

FOTNOT: Farrokhzad ledde en workshop i Helsingfors, arrangerad av teatergruppen Blaue Frau i mitten av november 2018. Workshoppen gick under titeln "Writing as a means of struggle / Writing as an archive of the unthinkable". Farrokhzad (f. 1983) är renommerad poet, översättare, kritiker, dramatiker, samhällsdebattör och skrivlärare på den anrika författarskolan Biskops-Arnö. Hon debuterade 2013 med diktsviten *Vitsvit*. Hon är den andra poeten att bli inbjuden att skriva en dikt för det internationella litterära projektet A Letter to Europe, organiserad av en av Europas mest ansedda poesifestivaler Days of Poetry and Wine. Farrokhzads långdikt "Ett brev till Europa" publicerades 22.8.2018.

Adrian Perera är författare. Han debuterade 2017 med diktsviten White Monkey. Ett utdrag ur diktsviten Fabriken publicerades på norska i samband med den internationella poesifestivalen Audiatur år 2018. Han skriver för tillfället på ett romanmanus.

Text Martina Moliis-Mellberg

ÄLSKADE, HATADE THE L WORD

DET FINNS SERIER som åldras väl, till och med några som blir bättre med tiden. Andra förvandlas till tidsdokument, för evigt fångade i sin samtid. Och så finns det de som, om du verkligen tänker på det, var riktigt usla redan från början. The L Word var en sådan serie. Den följde en grupp vänner i Los Angeles, "women who long, love, lust" som det förhatliga ledmotivet förkunnade. Bette och Tina försökte få barn, Shane var en player, Dana spelade tennis, Alice var bisexuell, Marina drev ett kafé där de alla hängde och Jenny var ny i stan. För oss queerpersoner som var svältfödda på lesbiska karaktärer i populärkulturen var The L Word en dröm.

Queer As Folk hade redan gett oss bögar, men seriens enda lesbiska par var också dess absolut tråkigaste. Det fanns ett tomrum att fylla, och när The L Word dök upp 2004 fylldes det med råge. Försöket att sälja serien som en lesbisk Sex and the City ("Same Sex, Different City" var sloganen) var något missvisande – The L Word är en såpa mer än något annat – men det fanns en poäng med jämförelsen. Där SATC bröt ny mark för kvinnlig sexualitet var The L Word den första serien med ett karaktärsgalleri främst bestående av icke-straighta kvinnor. Som dessutom hade sex! Ur den aspekten var serien både nyskapande och viktig.

Jag minns att jag fortsatte titta längre än någon vettig människa för att det inte fanns något alternativ. För att The L Word inte bara var en såpa, utan uttryckligen en lesbisk såpa. Behovet av representation kan inte underskattas. Vi behöver alla sätt att spegla oss i kulturen, i böcker vi läser och filmer vi ser. I brist på bättre nöjer vi oss med stereotyper, biroller, undertoner och implikationer. I brist på bättre nöjer vi oss med en serie vars främsta (och oftast enda) merit är just representation, hur ensidig och bristfällig den än är.

Varje gång jag pratar om The L Word får jag lust att se om den, för verbaliserat ter sig seriens melodramatiska och minst sagt huvudlösa narrativ perfekt att avnjuta med vänner och vin, att högljutt dissa och skratta åt. Men jag behöver bara komma några avsnitt in i första säsongen för att minnas: det är ofta för frustrerande för att vara roligt. Seriens värsta övertramp gällde Max, den enda transpersonen i huvudensemblen (från säsong 3 framåt), vars karaktärsutveckling pendlade mellan ointresse och transfobi. Vad tänkte de? Serien saknade även klassperspektiv och visade en ytterst ensidigt privilegierad och glamorös bild av tillvaron i LA. Även där gick den att jämföra med SATC.

Utöver det var The L Word en serie som fullständigt svämmade över av sådant som tedde sig underligt, pinsamt och/eller helt galet: kortfilmerna som inledde varje avsnitt, karaktärer som plötsligt försvann (Papi? Carmen? Angelica? Helenas barn?), karaktärer som bytte personlighet varje säsong, Jennys förvandling till psykopat, Jennys författarskap, Shanes jobb som frisör, Helenas fängelsevistelse, att Alice var bisexuell tills hon plötsligt inte var det längre, att Dana dog, att Jenny och Shane blev tillsammans, att Shane brände upp sin frisörsalong, att Tonya dödade Danas katt, att Jenny dödade en hund, att Jenny skrev Lez Girls som sedan blev en film som Jenny skulle regissera, Angus the manny, Lisa the lesbian man, "nipple confidence", alla hemska klubbnamn (Twat the Night, Shebar, Vulva Las Vegas). För att inte tala om att serieskaparen Ilene Chaiken bestämde sig för att göra den sjätte och sista säsongen till ett kvasimordmysterium som ingen brydde sig om och som de facto heller aldrig löstes. Allt ackompanjerat av den där fasansfulla intromusiken. Jag behöver bara tänka på den – "talking, laughing, loving, breathing" – för att känna hur det börjar krypa i mig.

Och ändå. The L Word är en serie som förenar, om så i frustration och djupa suckar. Det är en serie som de

flesta queerpersoner i min ålder har sett, har åsikter om och minns förvånansvärt mycket av. Och inte bara det horribla. Jag minns också hur Jenny och Marina flirtade genom att tala om Borges och ilningen som for genom min kropp när de kysstes första gången. Jag minns när Shane lämnade Carmen vid altaret och hur Tasha blev avskedad från militären genom "Don't Ask, Don't Tell"-policyn. De var

visserligen undantag, stunderna då serien genuint berörde, men de fanns där. Och resten är fortfarande underhållande att tänka på och prata om, och det är alltid något.

Det har länge ryktats om en reboot av serien, en ny The L Word med några gamla karaktärer och många nya. Jennifer Beals (Bette), Kate Moenig (Shane) och Leisha Hailey (Alice)

har alla kopplats till projektet och Ilene Chaiken är tillbaka som producent. Det är bara att hoppas att hon lärt sig av sina misstag och undviker åtminstone de mest påfallande övertrampen. Och herregud, byt intro. A

Skribenten är poet och filmkritiker

Jag minns att jag fortsatte titta längre än någon vettig människa för att det inte fanns något alternativ. För att The L Word inte bara var en såpa, utan uttryckligen en lesbisk såpa.

PRENUMERERA!

Vill du prenumerera på
ASTRA eller ge någon en
gåvoprenumeration?

Gå in på:
astra.fi

Eller skicka blanketten
nedan till adressen:
Tidskriften Astra
Tallbergsgatan 1/175
00180 Helsingfors, Finland

Skicka e-post till
adressen:
pren@astra.fi

JAG VILL:

- Prenumerera
- Ge tidningen i present
- Göra en adressändring

VÄLJ PRENUMERATION (4 nr.)

- Donationsprenumeration 80€
- FINLAND 45€
- Studerande/Pensionär/Arbetslös 35€

- ÖVRIGA NORDEN 52€
- Studerande/Pensionär 45€

- ÖVRIGA VÄRLDEN 55€
- Studerande/Pensionär 50€

GÅVOPRENUMERATION (4 nr.)

(för dig som är prenumerant)

- FINLAND 35€
- ÖVRIGA NORDEN 45€
- ÖVRIGA VÄRLDEN 50€

SKICKA TIDNINGEN TILL:

Förnamn:
Efternamn:
Gatuadress:
Postnummer:
Ort:
Telefon:
E-post:

BETALARE:

(behövs bara om uppgifterna är andra än ovan)

Förnamn:
Efternamn:
Gatuadress:
Postnummer:
Ort:
Telefon:
E-post:

ORDLISTA

APARTHEID: Rasåtskillnadspolitik. Oftast avser man med termen den rasåtskillnadspolitik som fördes i Sydafrika efter andra världskriget 1948-1994. Syftet var att bevara de vitas herravälde i landet.

HEGEMONI: från grekiskans "ledning" eller "ledarskap", den makt som en ledande samhällsklass utövar vid sidan av sin ekonomiska och politiska dominans.

INTIMKIRURGI: Kirurgi i underlivet.

MISOGYNI: en hatisk attityd mot kvinnor. Misogyni upprätthåller underordningen av kvinnor.

MONOGAMI: ett förhållande eller äktenskap mellan endast två parter.

SAMVETSVÄGRARE: en läkare som vägrar utföra en abort av religiösa, politiska eller personliga skäl.

SURROGATMÖDRASKAP: Surrogatmödraskap är ett arrangemang där en kvinna bär och föder ett barn åt någon annan. Surrogatmödraskap handlar om att ett kontrakt upprättas mellan en surrogatmamma och en beställande part, oftast ett par, och med det avtalar kvinnan bort rätten till barnet. Vid kommersiellt surrogatmödraskap betalar den beställande parten för arrangemang-

et där en del av ersättningen går till surrogatmaman och en del till klinikerna i form av vinst. Altruistiskt surrogatmödraskap är när en kvinna gör det utan att få direkt ekonomisk ersättning för det, förutom t.ex. ersättning för inkomstbortfall.

VESTIBULIT: en sjukdom och ett smärttillstånd i slidöppningen. Vestibulit innebär att slemhinnorna i slidöppningen har blivit sköra och att slidans nerver har blivit överkänsliga.

VILL DU MEDVERKA I ASTRA?

VI LETAR HELA TIDEN EFTER NYA
SKRIBENTER, ILLUSTRATÖRER OCH
FOTOGRAFER.

SKICKA ETT MAIL TILL
astra@astra.fi OCH BERÄTTA OM VAD DU
VILL GÖRA. OM DU HAR ARBETS PROV, EN
HEMSIDA ELLER EN PORTFOLIO
FÅR DU GÄRNA BIFOGA ELLER LÄNK!

ASTRA NU
OCKSÅ
SOM PODD!

LYSSNA PÅ:
ASTRA.FI/BLOG/PODCAST

ASTRA
OCKSÅ
DIGITALT.

MERA INFO:
ASTRA.FI

ANNONSERA
I ASTRA

HELSIDA: 350 EURO
1/2 SIDA: 200 EURO
1/4 SIDA: 100 EURO
1/6 SIDA: 50 EURO

ASTRA ges ut med stöd av: Konstsamfundet, Oskar Öflunds stiftelse, stiftelsen för Tre Smeder, Svenska kulturfonden och Centret för konstfrämjande.

ASTRA

ÅRSMÖTE 2019

Vill du också krossa patriarkatet och verka feministiskt genom Astra?
Välkommen med på vårt årsmöte och hör mer om hur du kan delta!

I Astras styrelse sitter personer med olika bakgrunder och kunskaper, och vi behöver alltid nya människor som också brinner för feminism. Vår största och viktigaste uppgift är att ge ut tidskriften Astra, men till styrelsearbetet hör också planering av evenemang, formulering av ansökningar, marknadsföring och allmän kampanda.

Om du vill veta mer eller är intresserad av att ställa upp i styrelsen, men inte har möjlighet att delta i årsmötet den 24 mars, ber vi dig skicka ett mejl till oss (astra.styrelse@gmail.com) senast den 23.3 och berätta lite om dig själv.

PLATS: Kabelfabriken, Helsingfors B-trappan, 5 vån.
Utrymmet är tillgängligt.
TID: 24.3.2019 kl. 14.00

Väl mött ♥♥

LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS

Queerents
MED OLIVIA & CATZO

Itunes, Spotify & Soundcloud

LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS
LYSSNA PÅ
QUEERENTS

**SAMTIDIGT ÄR DET
EN FRÅGA OM RAS
DÄR VISSA KVINNOR,
VISSA MÄNNISKOR,
ÄR MER KÖPBARA,
MER MÖJLIGA
ATT EXPLOATERA,
VILKET SYNS I
PRISSKILLNADER
PÅ SURROGAT-
MARKNADEN**

VINNARE AV
FREDRIKA
RUNEBERG-
STIPENDIET
2018

